

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | 4/327 | GODINA XXXII | CIJENA 8 KN

TRAVANJ 2013.

MIROSLAV BULEŠIĆ
Svečani obred proglašenja
blaženim bit će 28. rujna 2013.

Poštovani čitatelji,

nakon vazmenih blagdana, a još uvijek u vazmenom vremenu, zahvalujmo Bogu da nam je ove blagdane obogatio izborom novoga pape Franje.

Vjerujem da smo se upravo ovim događajem uvjerili kako Duh Sveti doista vodi Crkvu.

Zahvaljujući tome, doživjeli smo ovaj izbor kao ohrabrenje i novi poticaj za življene svoje vjere. Upoznavajući život novoga pape, prepoznali smo njegovu skromnost i jednostavnost, kao i spremnost da, i uz iznimno odgovornu službu, ostane i dalje blizak svakome čovjeku, posebno čovjeku u potrebi. Nadam se da smo mu zahvalni jer je svojim riječima i djelima na početku svoje službe upozorio na prave vrijednosti u Crkvi. To bi trebalo pomoći današnjem svijetu da u Crkvi ne vidi samo raskoš, spletke i propuste, već da u djelovanju Crkve prepoznaće djelovanje Duha Svetoga na dobrobit svijeta u kojem živi.

Svojim primjerom i dosadašnjim životom Sveti Otac podsjeća nas da i u toj Crkvi ima mnoštvo onih koji svoj kršćanski

poziv žive dostojno za dobrobit čovjeka i opće dobro. To nas podsjeća da i među svećenicima i župnicima prepoznamo one koji u skromnosti i jednostavnosti žive svoj svećenički poziv. Često u neprimjerenim životnim uvjetima, sve što su stekli, ulagali su u popravke crkvi i crkvenih zgrada i ništa od toga nisu odnijeli sa sobom, već je to ostalo kao dobro ljudima koji su im bili povjereni. Ako se toga sjetimo, barem ponекad, prije negoli nam pred očima budu sve mane i nedostaci crkvenih ljudi i same Crkve, onda je Sveti Otac Franjo već sada mnogo postigao.

Naša se Ladonja i ovim brojem priprema na velik i važan događaj za našu biskupiju, ali i cijelu Crkvu – proglašenje blaženim sluge Božjeg Miroslava Bulešića 28. rujna ove godine. Nadam se da sve više postajemo svjesni te velike milosti koju ćemo, vjerujem, doživjeti. Zamislimo samo koliko ima onih koji su se tome nadali i nisu to doživjeli, koliko ima svećenika i vjernika koji bi se tom događaju istinski radovali, koliko bi to veselilo svjedočke tog

VILIM GRBAC

dramatičnog događaja 24. kolovoza 1947. u Lanišću koji su se nadali da će proglašenje blaženim biti znak pobjede dobra nad zlom, ljubavi nad mržnjom. Radi svih njih mi danas imamo zadaću i odgovornost učiniti sve da svečanost proglašenja blaženim ne bude samo formalni događaj slavlja. To nije samo pogled na jedan događaj iz prošlosti, to je prije svega novi početak u iskrenijem i dosljednjem svjedočenju svoje vjere danas. Smisao ovoga proglašenja jest jačanje vjere u našoj sredini. Taj bi događaj trebao probuditi duh prave vjere u svakome od nas. Samo na taj način nećemo vjeru u svojoj sredini doživljavati jedino u običajima i tradiciji, već će ona doprinijeti boljoj budućnosti i čovječnjim odnosima među nama.

Nadam se da će i ovaj broj Ladonje svojim sadržajem pomoći u pripremi ovog velebnog slavlja koje s radošću očekujemo.

46. plenarno zasjedanje HBK

ZAGREB Plenarno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije, održano je od 9. do 11. travnja 2013. u sjedištu HBK u Zagrebu. Na zasjedanju su sudjelovali apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Alessandro D'Errico, izaslanici biskupskih konferencijskih BiH-a vojni ordinarij Tomo Vukšić, Slovenije biskup Novoga Mesta Andrej Glavan i Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda beogradski nadbiskup Stanislav Hočevar te subotički biskup Ivan Penzeš i srijemski biskup Đuro Gašparović. U svojem pozdravnom govoru predsjednik HBK zadarski nadbiskup Želimir Puljić posebno se osvrnuo na odreknuće pape Benedikta XVI. i izbor novoga pape Franje. Povratak je na pismo koje je uputio umirovljenom papi uime HBK u kojem mu je napisao kako njegovu odluku biskupi prihvataju s poštovanjem te da u tom njegovu činu prepoznaju veliku ljubav prema Crkvi Božjoj.

Porečki i pulski biskup Dražen Kutleša biskupe je upoznao s pripremama za slavlje proglašenja blaženim mučenika svećenika Miroslava Bulešića kojega su komunisti ubili 1947. u Lanišću u Istri. Svečano euharistijsko slavlje s činom beatifikacije održat će se u subotu 28. rujna 2013. u 11 sati u pulskoj Areni. Pozvani su vjernici iz cijele Hrvatske da zajedno sa svojim svećenicima dođu u Pulu na to veliko slavlje. Biskupi su odredili da ovogodišnje hodočašće svećenika bude povezano s činom beatifikacije svećenika Bulešića. Kako bi se javnost što bolje upoznala s osobom i djelovanjem budućega blaženika već je objavljeno nekoliko knjiga, a trenutačno su u pripremi i prigodni dokumentarni filmovi kao i drugi materijali koji će biti upućeni na župe. Članovi HBK podržali su i inicijativu mreže katoličkih laika s ciljem povezivanja i animiranja katoličkih laika za aktivniji angažman u Crkvi i društvu.

Posebnu pozornost biskupi su posvetili temi bračnih i obiteljskih savjetova. Biskupi su informirani i o pripremama znanstvenoga skupa „Mučenici i mučenički trag(ovi) u hrvatskoj prošlosti“ koji će organizirati Komisija HBK i BK BiH-a za hrvatski martirologij u suradnji s visokim teološkim učilištima. Članovi HBK su podržali daljnji rad na općim odredbama o katoličkoj vjerskoj pouci i odgoju u Hrvatskoj kao i na smjernicama za postupanje u slučajevima spolnog zlostavljanja maloljetnika. Predsjednici i voditelji pojedinih Komisija, Vijeća, Odbora i ustanova HBK podnijeli su izvješća o svojem području djelovanja. Na zasjedanju je istaknuta potreba novog ustrojstva ureda i ustanova HBK. (IKA/L)

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulskog biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Zamjenik glavnog urednika: Željko Mrak

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Ana Cvitan, Vilim Grbac, Ilija Jakovljević, Tomislav Milohanić, Željko Mrak

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-863, ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisk/Nakladnik:

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Žiro račun: 2380006-1147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144

IBAN: HR7324020061100107336

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovница: Svetvinčenat - 65. obljetnica mučeničke smrti M. Bulešića

FRANJINA CRKVA

sv. LUKA PRANJIĆ

Crkva je pozvana izaći iz sebe i krenuti put rubnih krajeva, ne samo geografskih već i egzistencijalnih: gdje obitavaju grijeh, bol, nepravda, vjersko neznanje i propusti, nastojanje čovjeka da shvati i svaki drugi jad.

Čovjek koji svakom svojom riječju i gestom uznemiruje duhove u Crkvi, ostavlja nas pomalo zbumjenima i već u nekoj mjeri postaje "neugodan" i "izvan granica dobrog uкуса" za određene crkvene krugove, a s druge strane osvaja simpatije svjetske javnosti i običnoga puka na dosada neviđen način, papa Franjo, na generalnim kongregacijama, neposredno pred konklave, tada još kao kardinal Bergoglio izrekao je sljedeće riječi i opisao svoje viđenje Crkve:

....netko se dotaknuo evangelizacije. To je smisao postojanja Crkve; slatka i utješna radost evangeliziranja (Pavao VI.). Sam Isus Krist iznutra nas na to nuka.

Evangeliziranje pretpostavlja apostolsku revnost. Evangeliziranje, za Crkve, mora pretpostavljati (*pareziju*) istinoljubiv, dobrohotan i otvoren način govora¹, kako bi ona izašla iz sebe same. Crkva je pozvana izaći iz sebe i krenuti put rubnih krajeva, ne samo geografskih već i egzistencijalnih: gdje obitavaju grijeh, bol, nepravda, vjersko neznanje i propusti, nastojanje čovjeka da shvati i svaki drugi jad. Kada Crkva ne izlazi sama iz sebe da bi evangelizala, počinje se baviti sama sobom i postaje bolesna (usp. zgrbljena žena iz evanđelja). Uzrok svega zla koje je isplivalo tijekom vremena u crkvenim ustanovama jest upravo samodopadnost, neka vrsta teološkog narcizma. U Otkrivenju Isus kaže da stoji pred vratima i kuca. Jasno, tekst se odnosi na nekoga tko kuca iznutra da bi ušao, ali ja razmišljam o trenucima kada Isus kuca iznutra da bismo ga pustili izići. Crkva koja se bavi sama sobom drži Isusa Krista unutar sebe i ne pušta ga van.

Kada se Crkva bavi sama sobom, a da toga nije ni svjesna, misli da posjeduje vlastito svjetlo; prestaje biti *mysterium lunae*² i daje prostora velikome zlu *duhovne mondanošt*³ (po De Lubacu,

1 Bergoglio ovdje, u španjolskom tekstu, koristi samo jednu riječ, grčku riječ *parresia* (pan – rhema), koja u doslovnom prijevodu znači *sve što se govori*, odnosno, *slobodan govor*. Međutim, u kršćansko-literarnom ambijentu, posebno u spisima grčkih crkvenih otaca, taj izraz označava ne samo slobodan govor nego u prvom redu *dobrohotnu iskrenost u govoru i govoriti ono što smatraš istinitim*. Vjerujem da je upravo zato Bergoglio izabrao tu riječ, bez prijevoda, da bi njegova misao dobila na težini.

2 Lat. *otajstvo mjeseca*, teološki termin konstitucije *Lumen Gentium* koji Crkvu uspoređuje s mjesecom, kao nebeskim tijelom koje ne posjeduje vlastito svjetlo već biva obasjano od sunca, tako i Crkva od Krista kao Sunca dobiva svoj sjaj, ne posjedujući vlastiti.

3 Vrlo zanimljiv i znakovit izraz, po sebi proturječan: *duhovna svjetovnost*. Predstavlja doista veliku opasnost za Crkvu. Takva Crkva, zatvorena u sebe, nije u svijetu, ne otvara se svijetu, ali je u sebi svjetovna. To je dijametralno oprečno Isusovim

najgore zlo koje se Crkvi može dogoditi). Živjeti da bismo kadići jedni drugima. Pojednostavljeni, postoje dvije slike Crkve: evangelizirajuća Crkva koja izlazi iz sebe, *Dei Verbum religiose audiens et fidenter proclamans*⁴, ili svjetovna Crkva koja živi u sebi, po sebi i za sebe. Ova činjenica mora potaknuti neke promjene i reforme, nužne za spasenje duša. Razmišljajući o sljedećem papi: čovjek koji će, promatrajući lik Isusov i klanjajući se Njemu, pomoći Crkvi da izade iz sebe i krene put egzistencijalnih periferija te koji će joj pomoći da bude plodna majka koji živi od 'slatke i utješne radosti evangeliziranja'."

riječima iz velikosvećeničke molitve: "Vi ste u svijetu, ali niste od svijeta." Crkva bi, dakle, trebala biti upravo *svjetovno duhovna*, izlazeći iz sebe u svijet davati svijetu duhovnost, posvećivati svijet, a ne, bježeći od svijeta i zatvarajući se u sebe, unositi u sebe svjetovnost. Krasna misao novoga Pape!

4 Latinski početak saborske konstitucije *Dei Verbum*, a znači: "Božju riječ pobožno slušajući i vjerno je proglašavajući."

✉ BLAŽ BOŠNJAKOVIĆ

Oznaka je vječnosti – vječnog života – bjelina. Krštenik na krštenju dobiva bijelu haljinu sa zadatkom: „Donesi je neokaljanu u život vječni!“. Danas se povjerava roditeljima i kumovima zadatak odgoja djeteta s takvim ishodom.

Bijela nedjelja

Velički događaji nose u sebi snagu koja se ne može zadržati u uskom körtu svakidašnjice, već ima potrebu preliti se u svom izobilju. Tako se najveći blagdani prelijevaju u višednevљe. Uskrs posebno. Na čitav tjedan pa je čitav tjedan kao jedan dan – veliki blagdan. Dapače, u smislu eshatologije, sedmica postaje osmica: sedam dana plus osmi, jednako je vječnost; ušli smo u vječnost. S Uskrsom je započela vječnost. Oznaka je vječnosti – vječnog života – bjelina. Krštenik na krštenju dobiva bijelu haljinu sa zadatkom: „Donesi je neokaljanu u život vječni!“ Danas se povjerava roditeljima i kumovima zadatak odgoja djeteta s takvim ishodom.

Novo vrijeme donosi Crkvi nove, a u biti najstarije prilike: krštenje odraslih, pa se izvorno značenje simbola pojavljuje opet u svom orginalnom obliku i sjaju koji je višestoljetna praksa krštavanja, uglavnom, male djece zasjenila nerazumljivošću. U početku Crkve krstili su se uglavnom odrasli ljudi na vlastiti zahtjev i odgovornost, a djeca uključno: „Pošto se krsti ona i njezin dom...“ (Dj 16,15)

Krštenici su, dakle, dobivali bijele haljine koje su doslovno oblačili ne samo simbolično (primali). Nosili su ih od trenutka krštenja (u noći vazmena bdijenja) do euharistije sljedeće nedjelje. Svi (kršćani) su znali vrijednost tog znaka i iskazivali su novokrštenicima dolično poštovanje, čast, radost. Nakon te euharistije svačili su bijelu haljinu i oblačili običnu odjeću. Stoga se ta nedjelja naziva Bijela nedjelja. Nakon slavlja nastupa vrijeme kad duhovno bogatstvo koje smo primili umnožavamo u svakidašnjici stječeći i umnožavajući blago na nebesima. Ako smo se u korizmi molitvom, milostinjom, postom i djelima ljubavi pripravili i obnovili za blagdan, sad nije

vrijeme da sve to poništimo (sva duhovna dostignuća), nego da tako ojačani i dalje napredujemo u tom smjeru, tj. u pravcu vječnosti.

Milosrdni Isus redovnici Faustini na srce stavlja upravo to svoje svojstvo – beskrajno milosrđe; ljubav prema grešnicima, a ne trijumfalizam uskrsnoga. On pokazuje ranu na svom boku iz koje izviru dva snopa svjetlosti, bijeli i crveni, kao krv i voda. Ova se objava događa između dva najveća zla koje je čovječanstvo počinilo: između Prvog i Drugog svjetskog rata. Ljudska logika tražila je tada načina kako zlom u budućnosti spriječiti takvo masovno mučenje i ubijanje ljudi kakvo se dogodilo u prvom ratu. Logično bi bilo nadati se da će i samo Nebo na užase odgovoriti prikladnim prijetnjama kako bi eventualno zastrašilo moguće planere i izvršitelje zločina. No, Isus je reagirao sasvim drugačije i u skladu sa svojom naravi, uskrsom logikom. On zna da je običan puk zaveden, da ga je đavao prevario i da više nema kud, više nigdje ne nalazi spasenja, nigdje mira. I zato Isus poziva sve da se uzdaju u njegovo beskrajno milosrđe. Nasuprot naoko beskrajnoj zloći i pokvarjenosti ljudskog roda, On nudi beskrajno

milosrđe. Poziva da svatko zavapi: „Isuse, ja se uzdam u te!“ i proces će spasenja početi. Nada će roditi iskru preporođenja. Ubrzo nakon Faustinine objave Božjeg milosrđa, započet će Drugi svjetski rat s još većim grozotama i obmanama: ideološkim, psihičkim i fizičkim. Čovječanstvo će se zgoditi samom sebi zbog svoje mržnje, krvoljčnosti, dvoličnosti, laži, monstruoznosti, bratoubilaštvu... Jedino će s Neba preko objava ovoj skromnoj, omalovaženoj, ne zamijećenoj redovnici ljudima stizati poruka nevjerojatne ljubavi, sučuti, milosrđa... Sve do danas. I sve preko današnjih zala, monstruoznosti, podlosti, kulture smrti...

Isus je poručio Faustini da želi da se na Bijelu nedjelju slavi blagdan Božanskog milosrđa. Od Velikog petka svaki se dan moli Devetnica tog naziva i sadržaja i završava misom, trijumfom Božjeg milosrđa nad zlom. „*Po muci i uskrsnuću Isusovom, smiluj se, Gospodine, nama i cijelome svijetu! Vječni Oče! Prikazujemo ti krv i tijelo, dušu i božanstvo tvojega preljubljenoga Sina, Gospodina našega Isusa Krista, kao zadovoljštinu za svoje grijehu i grijehu cijelog svijeta!*“

„EXTRA ÖMNES!“ ili „SVI UNUTRA“

 JOSIP GRBAC

D evedesetogodišnji monsinjor, sudjelujući u jednoj televizijskoj emisiji povodom izbora pape Franje, jednostavnim je riječima izrekao s kakvim bi se reformama Crkva mogla suočiti u budućnosti. Rekao je kako je pomalo odbojno djelovao poziv glavnog ceremonijara na početak konklava koji je uzviknuo: „Extra omnes!“, tj. neka svi izađu iz dvorane. Nedugo nakon toga izabran je papa Franjo koji je, svojim prvim nastupima, govorima i ponašanjem, simbolično htio reći: „Svi unutra!“, neka svi uđu u tu Crkvu, u njoj ima mjesta za sve ljude dobre volje. Izričaj je pomalo humorističan, ali odražava neke temeljne izazove s kojima će se novi papa morati suočiti.

Osnove obnove Crkve

Ovu obnovu smjera kojim Crkva ide novi papa najavio je već u svom govoru na općoj kongregaciji kardinala prije samoga izbora. Tada je kardinal Bergoglio rekao kako Crkva mora izaći iz same sebe, na geografske i egzistencijalne periferije. Geografske su periferije gradska predgrađa, „favele“, gdje vladaju grijeh, patnja i nepravda. Drugi je čimbenik tog novog smjera potreba da Crkva prestane biti usredotočena na samu sebe, samodostatna. Krist ne kuca samo izvana na vrata Crkve, želeći u nju ući, nego često kuca na vrata Crkve i iznutra, želeći izići u svijet. Crkva ne smije biti narcisoidna, tj. ljubomorno zatvoriti Krista u neke svoje strukture i ne pustiti ga van, među ljude, u svijet. Ako Crkva ostane usredotočena na samu sebe, onda se ravna prema mjerilima svjetovnih institucija. Ako se otvara ljudima i svijetu, ona postaje evangelizacijska Crkva, kakvu je zamislio Drugi vatikanski sabor. To predstavlja viziju i zadatke novoga pape.

Mijenjati mentalitet i prioritete

Ne treba stoga čuditi ako novi papa uvodi i nov, osebujan stil upravljanja Crkvom. Jednostavan stil života i govorenja, neposredna komunikacija s ljudima, naglasak na očuvanje čovjeka i svega stvorenoga, skromnost u uporabi samih simbola papinske vlasti, sve to nema samo za cilj stjecanje popularnosti među ljudima, nego upućuje na potrebu mijenjanja kako mentaliteta, tako i prioriteta u Crkvi, počevši od samoga pape, preko biskupa i svećenika, pa sve do svakog pojedinog vjernika. Crkva je posljednjih godina dosta izgubila na vjerodstojnosti upravo zato jer se činilo da se udaljila od ljudi. Problemi oko upravljanja crkvenim materijalnim dobrima, pedofilske afere, svojevrsna netransparentnost koja je vladala na tim područjima, sve to utjecalo je na stvaranje dojma kako se Crkva zatvorila u samu sebe, u svoje materijalne posjede, u usavršavanje ovozemnih crkvenih struktura, jednostavno rečeno, nastao je dojam da se i Crkva malo pomalo utopila u tzv. „grešne strukture“ na kojima počiva dobar dio funkcioniranja modernog svijeta.

Nadići mistifikacije

Gоворимо о dojmu, ne o stvarnim činjenicama. Naravno da svaki dojam ruši vjerodstojnost i odaje barem dio stvarnog stanja. Ali moramo imati na umu da je i oko navedenih problema stvoreno mnogo mistifikacija. Naime, Crkva nije samo rimska kurija, Crkva nisu samo biskupi. Crkva je i svaki seoski župnik koji može samo sanjati o nekakvom posjedovanju materijanog bogatstva. On je samo žrtva opadanja vjerodstojnosti Crkve. Crkva je i svaki vjernik koji nastoji poštano živjeti i raditi, pa i sam trpi zbog toga što Crkvi nedostaje vjerodstojnost. Vjerodstojnost Crkve, međutim, ruši i onaj medijski i općenito javni djelatnik koji vidi i iznosi samo jednu stranu medalje, koji prešuće činjenicu da je mnogo više pedofila izvan

svećeničkih redova, koji ne vidi u što se sve ulažu crkvena materijalna dobra, koji ima predrasuda i neobjektivan je u iznošenju stanja u Crkvi, kojega tzv. Crkva na terenu, Crkva u svakom mjestu i selu, uopće ne zanima. Papa Franjo svojim nastupom ne izaziva samo Crkvu, biskupe i svećenike nego i sve ljude dobre volje da preispitaju svoj način sudjelovanja u crkvenom životu.

Nešto više od stila?

Ako želimo nadići ono klasično „Extra omnes!“, još je uvijek upitno kako ćemo ostvariti ono „Svi unutra!“ Jer, ne može netko biti „unutra“ i neobjektivnim kritikama rušiti kredibilitet Crkve u kojoj obitava. Crkva je zajednica, a svaka zajednica opstaje na pojedinačnim naporima pojedinaca s ciljem ozdravljenja zajednice, a ne na individualističkim egoizmima. Papa daje primjer ponašanja modernog crkvenog djelatnika i vjernika. On ne može odjednom promijeniti praksu. Do sada smo se svi divili novom stilu pape. Hoće li sve ostati samo na stilu? To ne ovisi o papi. Ovisi o tome hoćemo li početi smatrati Crkvu vlastitim domom, u kojem nastojimo da sve bude čisto, transparentno, poštено, ispunjeno ljubavlju i solidarnošću. Ili ćemo bjesomučno tražiti grijehu Crkve koji se uvijek tiču „nekih drugih“, a mi sami u Crkvi smo ili zbog nekih osobnih interesa ili folklornih pobuda. Sada smo, kaže Papa, „svi unutra“. Dakle, svi smo odgovorni. To je zadatak koji daleko nadmašuje pitanje stila.

vi u meni

je, bol, zlo i grijet
a, u Tebi život je.

se i posrćem
ruku pružiš mi

m i ne uzdam se
unj uroniš me

Pouzdanje čini čuda,
jer ima na usluzi
Božju svemoć.

BL. MIHAEL SPOĆKO

Proslavljena Nedjelja Božjeg Milosrda

Ovogodišnje geslo blagdana bilo je „Pouzdanje čini čuda, jer ima na usluzi Božju svemoć“, riječi ispovjednika svete Faustine Kowalske i osnivača Družbe sestara Milosrdnog Isusa blaženog Mihaela Sopoćkog

PULA U nedjelju 7. travnja, na Mali Uskrs, u pulskoj župnoj crkvi sv. Pavla svećano je proslavljena Nedjelja Božjeg Milosrda. Župnik domaćin, pulski dekan preč. Milan Mužina izrazivši radost što crkva sv. Pavla može ugostiti tu proslavu, izrekao je raspoloživost te nadu da slavljenje blagdana u toj župnoj crkvi postane tradicija. Priprava za ovogodišnje slavlje započela je devetnicom, od Velikog petka. Na redovitu svakidašnju misu i molitvu na tu nakon okupljali su se članovi laičkih duhovnih pokreta Radnici Milosrdnog Isusa te Štovatelji Božanskog Milosrda. U kapeli Božanskog Milosrda odvijala se i trodnevica intenzivnije pripreme za blagdan koju su predvodili redovnici i svećenici koji uobičajeno surađuju s Družbom sestara Milosrdnog Isusa. Prvog dana trodnevnice

o. Bernardin Filinić govorio je o euharistiji, drugog dana o. Đuro Vuradin izrekao je promišljanje o zahvaljivanju i zajedništvu, a trodnevnicu je zaključio vlc. Jeronim Jokić razmatranjem o liku Blažene Djevice Marije u kontekstu pouzdanja u Božje milosrde. Na sam blagdan susret je započeo klanjanjem Presvetom Oltarskom Sakramentu. Svečano concelebrirano misno slavlje predvodio je o. Nikola Rožanković, župnik vikar iz pulskog franjevačkog samostana sv. Ivana Krstitelja, u suslavju s generalnim vikarom Biskupije mons. Vilimom Grpcem, vlc. Franjom Matoicom te župnikom domaćinom preč. Mužinom. Misi su, uz mnogobrojne Štovatelje Božjeg

Milosrđa i vjernike iz svih župa Pule i okoline, nazočili i štićenici Kuće skrbi sv. Polikarpa o kojima se uobičajeno brinu sestre iz pulske zajednice Družbe sestara Milosrdnog Isusa, a pomažu im članovi laičkog pokreta Radnici Milosrdnog Isusa. Glazbene trenutke klanjanja pred Presvetim i misnog slavlja animirali su članovi Štovatelja Božjeg Milosrda iz Pule, Vodnjana i Rijeke, a tijekom mise orguljašku pratnju izveo je prof. Bruno Krajcar. Sestre Družbe Milosrdnog Isusa u Pulu su stigle 2000. godine, a trenutno tu djeluju tri sestre: s. Anna Mlynarczyk – poglavarica, s. Jaira Udovićić i s. Agata Zuanić. (G. K.)

Uskrs u porečkoj i pulskoj katedrali

POREĆ Svečano euharistijsko slavlje na svetkovinu Uskrsa u prepunoj Eufrazijevoj bazilici predvodio je porečki i pulski ordinarij Dražen Kutleša, uz koncelebraciju porečkog dekana i porečkog župnika preč. Željka Zeca, kancelara i ekonoma Biskupije preč. Sergija Jelenića, katedralnog župnog vikara vlč. Jure Purkića te đakona Roka Smokrovića. Usprkos prohладnom i kišovitom vremenu, porečkim su se vjernicima u liturgijskom slavlju pridružili brojni turisti koji ovih dana borave na Poreštini, napose iz Italije, Slovenije, ali i Austrije i Njemačke. Biskup Kutleša je okupljenima čestitao najveći kršćanski blagdan i govorio o velikom misteriju Uskrsa. Istaknuo je da je zemaljski život zapravo škola umiranja i borbe između dobra i zla. Ljudi se boje smrti, ali ona je prirodni proces koji svi moraju proći i što prije to shvate, lakše će im biti živjeti na zemlji. No, pritom trebaju znati i shvatiti da umiranje ima smisao, da poslije smrti dolazi uskrsnuće i

da je Isus pobijedio smrt. Trebaju prihvatići i da ne mogu sve na ovom svijetu objasniti i shvatiti, a vjernici su svjesni da s krajem ovozemaljskog života prelaze iz jednog stanja u drugo. „Želim svima nama da živimo kršćanski i da naučimo principe koji vladaju ovđe na zemlji. Ali ti principi nisu uvijek pravedni i istiniti jer ih neki uvijek mijenjaju onako kako oni žele. Jedina je pravda i istina Isus Krist. On je naša smjernica, putokaz. Ukoliko budemo živjeli prihvaćajući svoj križ, onda imamo uskrsnuće i nadu. Čovjek koji nema nade uvijek je tužan, a mi trebamo biti radosni i sretni jer nas nešto drugo čeka. Upravom u tom duhu molimo jedni za druge, budimo altruisti i pomognimo nemoćnim“, poručio je Biskup. Čestitke je okupljenima, a putem njih i članovima njihovih obitelji te svima koji nisu mogli doći na euharistijsko slavlje, preč. Željko Zec uputio na talijanskom, njemačkom i albanskom jeziku.

PULA Misno slavlje svetkovine Uskrsa u pulskoj katedrali Uznesenja BDM predvodio je biskup u miru mons. Ivan Milovan, a suslavili su generalni vikar i katedralni župnik mons. Vilim Grbac i kapelan te župe vlč. Aleksandar Vujišić.

„Svi mi ponekad osjećamo Velike petke u svome životu, no Isus nam Uskrsom daje snagu i nadu, a time i naša patnja dobiva smisao“, rekao je Biskup na početku homilije te nastavio, „Crkva već 2000 godina živi od te radosti jer vjeruje u Boga punog ljubavi koji, kako nas uči teologija, i da je samo jedan čovjek na svijetu, umro bi za njega. Naša se vjera temelji na svjedočenju apostola, a Bog nam daje da srcem vidimo ljepotu evanđelja“, rekao je propovjednik koji je predvodio sv. misu i za blagdan Cvjetnice. Osim središnje blagdanske biskupske mise u pulskoj je prвostolnici na uskrsno jutro održana, kao i svake nedjelje, misa na talijanskom jeziku koju je predslavio kanonik pokorničar pulskog katedralnog

kaptola sv. Tome Apostola preč. Željko Staver, a svečanost misnog slavlja pjevanjem je uveličao zbor Zajednice Talijana Pule KUD „Lino Mariani“. (T.M. i G. K.)

Cvjetnica u Poreču

Nedjelja Muke Gospodnje, 24. ožujka, u porečkoj prvo-stolnici proslavljena je svečanom biskupskom misom pod predsjedanjem mjesnog ordinarija mons. Kutleša uz koncelebraciju porečkog katedralnog župnika i porečkog dekana preč. Željka Zeca, kancelara i ekonoma Biskupije preč. Sergija Jelenića te kapelana porečke župe vlč. Jure Purkića.

Svečanost blagdana Cvjetnice započela je blagoslovom maslinovih grančica i palminih grana na Trgu slobode, središnjem porečkom trgu, ispred crkve Gospe od Anđela. U ovom Velikom tjednu, zapitajmo se o svojoj sudsini, podsjetimo se da treba razmišljati i o nečem većem, a ne samo o materijalnim stvarima, razmišljajmo o spasu svoje duše i sjetimo se pristupiti sakramentu ispovijedi, podsjetio je Propovjednik, te nastavio kako je Isus uvijek spremjan oprostiti, ali na nama je da to oproštenje tražimo te tako pripravni čekamo ponovni Isusov dolazak, zaključio je mons. Kutleša. (G.K.)

Križni put „Ka svetom Andriji“

VRSAR U petak 22. ožujka u Vrsaru je održan treći tradicionalni godišnji Križni put „Ka svetom Andriji“, na kojem je sudjelovalo tristotinjak vjernika, pretežito iz župa Porečkog dekanata, ali i iz drugih, udaljenijih župa.

Vjernici su se, kako je to već uobičajeno, okupili kod vrsarskoga groblja gdje ih je dočekao domaćin, vlč. Lino Zohil, župnik Vrsara i Gradine, zatim porečki dekan i župnik Poreča preč. Željko Zec te župnik Funtane i Fuškulina vlč. Ivica Butković. Nakon župnikova uvodnog pozdrava,

vjernici su, predvođeni križem, pjevačima i svećenicima krenuli preko ceste, pored lokve Fabian, po šljunčanoj stazi koja vodi do crkvice sv. Andrije. Postaje Križnoga puta postavljene su na stabla uz stazu, a napravljene su od grana iz okolne šume spojenih u križ te drvenih ploča s izrezbarenim rimskim brojevima postaja. Tekst Križnoga puta čitali su vjernici iz Vrsara, Gradine, Poreča, Funtane, Sv. Lovreča Pazenatičkog i Lovrečice, a molitve nazočni svećenici.

Stigavši vijugavom stazom do vrha brda i crkvice sv. Andrije, vjernici su izmobilili zadnju postaju koja se nalazi na stablu ispred crkve te ondje zaključili Križni put sa završnom molitvom. U nastavku su svoj umjetnički doprinos, izvedbom skladbi na gitari, dali vrsarski učenici glazbene škole. Nastupili su: Dominik Glavaš, Matija Pilat i Luka Rutić. Već kod prvih taktova dionice Matije Pilata okupljeno je mnoštvo spontano zapjevalo pjesmu koju je on započeo svirati „Da te samo dotaknem“. Nakon umjetničkog trenutka triju gitara, župnik domaćin izrazio je zahvalnost svim sudionicima Križnoga puta, kolegama svećenicima koji su došli i potaknuli svoje župljane na dolazak, svima koji su na bilo koji način doprinijeli realizaciji tog događaja, čitanjem, pjevanjem, sviranjem,

ili pak sudjelujući u pripremama, čišćenju i uređenju staze Križnoga puta, napose vrsarskoj komunalnoj tvrtki Montraker d.o.o. koja uvijek, kada se nešto održava u toj crkvici, vrlo lijepo i temeljito očisti pri-laznu stazu i okolnu šumicu. Pobožnost je zaključena pjesmom „Slavimo te, Spasitelju Kriste“ u izvedbi vrsarskog župnog zbora, nakon čega je župnik izrekao zaključni pozdrav te sve okupljene pozvao na sudjelovanje na „Križnom putu ka svetom Andriji“ i iduće godine, naglasivši lako pamтив dan, zadnji petak prije Cvjetnice, nedjelje Muke Gospodnje.

Kako je već spomenuto, ova lijepa tradicija Križnoga puta započela prije tri godine, nakon što je vlč. Zohil, po preuzimanju župe Vrsar, odlučio popraviti tada ruševnu crkvicu sv. Andrije. Crkvu je o blagdanu svetog apostola Andrije, 30. studenog 2010. godine, nanovo blagoslovio tadašnji ordinarij mons. Ivan Milovan. Osim Križnoga puta, tu se redovito održava i svećana proslava svetoga Andrije, pa tako svake godine, zadnjeg dana mjeseca studenog, ribari u procesiji nose sliku sv. Andrije do crkvice. (G. KRIZMAN)

Veliki tjedan u Eufrazijskoj bazilici

POREČ „Danas je dan zahvalje Bogu za naš svećenički poziv te dan kada obnavljamo svećenička obećanja koja smo dali prilikom primanja reda prezbiterata i đakonata“, rekao je Predslavitelj na početku euharistijskog slavlja pozdravljajući okupljene svećenike, đakone i vjernički puk.

„Isus je došao na svijet donijeti tri velike Istine“, rekao je Predslavitelj te nastavio, „prvo, Istinu o Bogu koji nije samo strogi sudac, već Bog Otac koji ljubi svoj narod. Po uzoru na Njega pastiri Božjeg naroda trebaju znati ljubiti ljude i pomoći im da se spase. Druga je istina o čovjeku: slijedom odnosa s Bogom, čovjek ima svoje dostojanstvo jer, povijest je pokazala, da kada se čovjeka stavlja na mjesto Boga, tada se sve svodi na razinu naravi i tu najviše strada mali čovjek. Treća je istina o ovome svijetu: teško je živjeti u ovome svijetu, a ne postati od ovoga svijeta, a to je moguće samo odupirući se nagonu i naravi koji želete samo ugodu, treba odabrat i slijediti božansko; to je moguće samo uz Božju pomoć jer Isusu je moguće što je u ljudskim očima nemoguće.“ Propovjednik je u nastavku, obraćajući se svećenicima, podsjetio na bit njihova poziva: „Izabrani ste iz naroda za jednu višu misiju, pozvani da budete vođe povjerenog vam naroda na pravome putu, trudite se stoga da ljudi budu ponosni na vas i dive se vašim riječima“, rekao je Biskup. Biskup se na kraju homilije osvrnuo na lik sluge Božjeg Miroslava Bulešića, koji je do kraja i po cijenu života želio ostati vjeran Crkvi. „Radosni smo što nam Crkva daruje blaženika“, rekao je Biskup spominjući njegovu beatifikaciju, te nastavio, „u ovoj Godini vjere molimo se da budemo svećenici po Srcu Isusovu te molimo da nam, uz zagovor Miroslava Bulešića, Bog podari dobrih i svetih svećenika.“ Predslavitelj je na kraju napose čestitao današnji dan biskupu Milovanu te pozvao sve naznačne da mole za svećenike.

Obrede Velikog petka u, vjernicima ispunjenoj, porečkoj bazilici predvodio je porečki i pulski ordinarij mons. Dražen Kutleša uz koncelebraciju porečkog dekana i katedralnog župnika preč. Željka Zeca, biskupijskog kancelara i ekonoma preč. Sergija Jelenića te katedralnog župnog vikara vlč. Jure Purkića. „Vidjevši promjenu stava svjetine u samo tih nekoliko dana od Isusova slavnog ulaska u Jeruzalem do događaja Velikog petka, postavlja se pitanje otkud takva radikalna promjena mišljenja“, rekao je Biskup te nastavio, „vjerojatno su bili pod utjecajem nekolicine ljudi iz Sinedrija koji su htjeli postići neke svoje ciljeve. Kada ih Pilat stavila pred izbor koga oslobođiti, ljudskom logikom očekivalo bi se da će izabrati Isusa, no oni su, onako neuki, a vjerojatno i pod utjecajem neke svojevrsne ucjene od strane nekolicine iz redova vrhovnih svećenika, izabrali Barabu. I pismoznaci su, kao predstavnici zakona, izabrali bezakonje, koliko puta i mi u međusobnom odnosu s našim bližnjima činimo odabire koji su – ljudski gledano – ravni bezakonju?“ zapitao se Propovjednik. „Ti su ljudi tada, izabравši Barabu, razbojnika, izabrali rat umjesto mira, tijekom cijele poznate povijesti čovječanstva, posljednjih 3000 godina, postoji podatak da je bilo tek 130 godina mira, bez jednog zabilježenog ratnog sukoba, znajući što je mir, ljudi ipak svjesno biraju oružjem postići svoje ciljeve. Čovjek je danas u svome egoizmu toliko okrenut sam sebi da i u ljubavi i u međuljudskim odnosima uvijek traži neka svoja prava, pa i na štetu drugoga“, naglasio je predslavitelj. „Treba shvatiti da je ljubiti bližnjega dar sebi i drugome; to znači prihvati križ, a samo se tako, nasledujući Krista, postiže spasenje“, zaključio je mons. Kutleša.

Preč. Zec prigodno objasnio najrelevantnije trenutke i simbole dijelova obreda, naglasivši tradicionalno ljubljenje križa te zajedništvo sa svim vjernicima svijeta u sakupljanju priloga na Veliki petak za Kristov grob.

Porečki i pulski biskup ordinarij Dražen Kutleša predvodio je obrede Velike subote i Vazmenoga bdjenja, 30. ožujka, u porečkoj katedrali Eufrazijskoj, čime je zaključeno vazmeno trodnevљe i započela proslava uskrsnuća Gospodinova. Što za nas, današnje vjernike, znači Velika subota? – zapitao se na početku propovijedi predslavitelj mons. Kutleša. „Pisci evanđelja naglašavaju da je Isus bio mučen, raspet, umro, pokopan, i uskrsnuo. Jer ako nema ovoga posljednjeg, onda bismo se mi uzalud ovdje sastajali. Upravo u tom stilu možemo razmišljati, nadovezujući se na ovo Svetu trodnevљe; vidjet ćemo da neke stvari što Isus nije učinio za vrijeme svog života, neke ljude koje nije obratio za vrijeme svoga života – to je učinio svojim križem. Svi smo pozvani slijediti Isusa Krista, a taj je put trnovit i svatko od nas treba nositi svoj križ na tome putu. Mi ljudi uvijek ćemo bježati od toga križa, ali svi znamo da ispod njega nećemo pobjeći. Ali unatoč tome, mi ćemo ipak to nastojati i upravo u tome jest naša agonija, da stalno bježimo i vraćamo se, ali čovjek kad-tad shvati da onaj tvoj bližnji, radi kojega je Isus Krist dao život, jest ono što je najvređnije u tvome životu Mi smo pozvani upravo u večerašnjoj noći usmjeriti pozornost prema svojim bližnjima. Upravo i večerašnja liturgija simbolizira kako svjetlo pobjeđuje tamu. Želim vam svima da svjetlo u našim životima koje nam Krist daje bude uvijek nado i pobjeda“, zaključio je homiliju mons. Kutleša. Biskup je potom obavio obred blagoslova poškropivši sabrani vjernički puk koji je tom prigodom obnovio svoja krsna obećanja, a na kraju blagoslovio hranu i svima zaželio sretan Uskrs. (T. M. i G. K.)

SASVIM OBICNI LJUDI

U obitelji Ane i Ivica Mališa vjera je način života, katolički odgoj djece, način ophođenja s ljudima, pomoći u župi i potrebitima, svakidašnja molitva i obiteljska druženja, nadvladavanje teškoća očima vjernika, umijeće slušanja drugoga. Tako jednostavno življenje vjere ispunjeno bogatstvom davanja.

PRIPREMIO ŽELJKO MRAK

Užupi Stari Pazin, smješteni u stazu na Starom Pazinu, Ana i Ivica Mališa roditelji su troje odrasle djece. Najstariji Luka, dipl.ing. građevinarstva, Lino priprema diplomu na studiju strojarstva, a Josip studira na fakultetu elektrotehnike i računarstva. Ivica je soboslikar, a supruga Anica socijalna radnica. Jedno-

stavan pristup rješavanju problema i život u praksi područja su, kako kažu, gdje se najbolje snalaze i opredmećuju svoju vjeru. I u razgovoru s njima taj *biti*, a ne *imati* dobiva sasvim konkretne obrise.

L: Kako biste opisali sebe i svoju obitelj?

Obična smo obitelj koja živi svakidašnjicu otkad nam je Bog spojio puteve. Rad na obitelji započeli smo još u vrijeme našeg upoznavanja. Jesmo li spremni prihvati naše različitosti, međusobno se uvažavati, biti strpljivi u izgradnji zajedništva, bila su česta pitanja prije nego smo se odvažili krenuti na taj put. Odluku da se vjenčamo

dionjeli smo na način da želimo biti Božji suradnici, da je ženidba sakrament, a ne dogovor samo nas dvoje. Kvalitetan odnos među nama u ovih 30 godina zajedništva temelj je dobrog odnosa prema djeci. Imali smo sreću da nam je Bog podario troje zdrave djece i kao roditelji najviše što smo mogli poželjeti jest da vole jedan drugoga. U njihovu odrastanju pratili smo ih molitvama, osobnim primjerom usadivali im istinske vrijednosti ne sputavajući ih u kasnijoj dobi da se sami odgovorno slobodno razvijaju.

L: Živi se ubrzano, napad na obitelj kakvu poznajemo sve je veći i bezobzirniji, djeca su izložena svakojakim nasrtajima i nude im se sadržaji koji su u suprotnosti s odgojem koji su primili. Medijski manipulirana stvarnost i pritisci svake vrste sve su veći. Kako ste to rješavali u vlastitoj obitelji i kako se nositi s time u društvu?

Živimo u vremenu vrlo zahtjevnom za odgoj djece i potrebni su dodatni naporci za očuvanje stvarnih vrednota. Svoj smo odgoj dobili od roditelja. I onda su postojali određeni pritisci i sadržaji suprotni našem svjetonazoru, ali je roditeljska briga bila bezgranična i bezuvjetna. Baštinici smo tih trajnih vrijednosti naših roditelja te smo ih nastojali prenijeti i našoj djeci. Odgajali smo ih tako da slijede taj put, a ne da se nekom sviđaju. Nismo se odricali ni onda ni sada zbog nekih drugih ni vjeronauka, ni sv. misa, ni molitvenih zajednica, ni predbračnog tečaja i kreirali smo svoj put u skladu s naukom Crkve. Razgovor je

uvijek bio temelj našeg odnosa međusobno i naspram djece jer u pravilu ne volimo zbrane. Ma kakav se događaj zbio, ma kamo god da su naša djeca u svojoj radoznačnosti odlutala i pogriješila, uvijek su imali našu bezrezervnu podršku i razumijevanje te smo im razgovorom ukazivali na istinske vrednote. Odnos je to temeljen na povjerenju, problemi se nisu potiskivali nego se o svemu iskreno razgovaralo. Možemo reći da smo zadovoljni plodovima toga rada. Smatramo da to vrijedi i za druge i za društvo općenito. Potrebno je biti budan, informiran, poznavati određene pojave u društvu, biti povezan s osobama koje dijele iste vrijednosti i osobnim ih primjerom svjedočiti u obitelji, na radnom mjestu, u društvu.

L: Puno se toga promjenilo u posljednjih 20-ak godina. Stječe se dojam da se ništa ne može promjeniti. Daju li nam teškoće za pravo da ustuknemo ili da nađemo snagu da ih pokušamo rješiti? Kako kao obična i skromna obitelj, kao i mnoge u hrvatskome društvu, gledate na te pojave i probleme? Na koji ih način rješavati? Je li možda jedno od rješenja u više skromnosti, redu i odgovornostima na svim razinama društva?

Potrebno je iskoristiti svoje talente, darove i to bezuvjetno poklanjati drugome. Pokušajmo ono što rješavamo između sebe na način opisan u prethodnom odgovoru primjeniti i na druge. Tu snagu zdrave obitelji multiplicirajmo i na ostale. Nikad nemojmo materijalno prepostaviti duhovnom. Jedno je imati dovoljno za svakidašnji život, pružiti djeci potrebno za školovanje i svakidašnje potrebe, a nešto sasvim drugo gomilati dobra i postati rob materijalnog. Univerzalne su kršćanske vrijednosti uvijek temelj. Ta skromnost i odgovornost prema sebi i drugima dovodi do rješenja.

L: Vaše svjedočenje vjere u pripremama za brak mladih parova dojnilo se mnogih. Kako je došlo do toga da svoja bračna iskustva podijelite s drugima?

Bili smo veoma angažirani u župnoj zajednici. Postavilo se pitanje aktivnog uključivanja mlađog bračnog para u predbračne tečajeve i njihovo svjedočenje vjere očima supružnika. Za otklanjanje početne „sramežljivosti“ zaslужan je preč. Milivoj Koren, danas župnik u Labinu. Svakidašnje crtice iz našeg života slagali smo u jedan mozaik pred našim slušačima i to je trajalo punih 12 godina. Naši bračni početci, u braku bez djece, s djecom, njihov odgoj, naš odnos, odnos prema njima, to su bile vrlo konkretnе situacije i naši su od-

govori na pitanja slušača bili iskreni i bez uljepšavanja. Danas smo Bogu zahvalni što smo ta iskustva mogli prenijeti drugima i što smo sebe obogatili.

L: Gospođo Mališa, socijalna ste radnica i svakodnevno se, zbog prirode posla kojim se bavite, susrećete s ljudima kojima je potrebna pomoć. Što nam možete reći o tome i izdvojiti nešto posebno?

Bavim se poslom koji me potpuno ispunjava. Biti u prilici pomoći nekomu nešto je najljepše i smatram da sam postala bogatija radeći taj posao. U slušanju tudi problema, poteškoća dajem se potpuno. Mogućnosti su pomoći vrlo različite. Mislim da je u tome važno uvažavanje i poštivanje osobe, podrška i korištenje svih mogućnosti koje su nam na raspolaganju. Pokrivamo široki spektar djelatnosti: obiteljskopravna zaštita, skrbništvo, udomiteljstvo, materijalna zaštita odraslih osoba, osobe s posebnim potrebama i dr. Izdvajati nešto posebno bilo bi teško jer svaka je situacija vezana za određenu osobu i zadovoljstvo svake od njih nakon riješenog problema meni je najveća plaća. Ipak bih možda spomenula osobe s posebnim potrebama koje mi za učinjeno upute riječi zahvale i kupe me za cijeli život.

L: Gospodine Mališa, u razgovoru s ljudima s kojima radite ili surađujete, svi su složni u jednome, a to je da Vi svoju vjeru doista živate i da spremnost da pomažete drugima, nikad nije bila upitna. Vjera i obitelj puno Vam znače u životu. Treba li Hrvatska po Vama, kao pretežito katolička zemlja, te vrednote više živjeti kako bi izašla ne samo iz materijalne nego i duhovne krize s kojom je prva jako povezana?

Vjera i obitelj u suvremenom društvu prolaze svoje kušnje. Istinsko življenje nauka Crkve u društvu s nekim novim trendovima, novim „vrijednostima“ postaje teže, ali je na nama da i taj izazov prihvativimo i da povećamo napore u tom smjeru. Mogao sam više puta radi zarade raditi i nedjeljom i blagdanima. Odbio sam to jer postoje svinjenje kojih se zbog bilo čega materijalnog ne odričem. Nedjelja je dan Gospodnjeg, obitelj se okuplja na misi i oko stola za zajedničko blagovanje. I upravo to biti skupa, zajedno kao muž i žena, kao članovi obitelji, kao Crkva, svakidašnja molitva i zahvala Bogu za sva dobročinstva čine nerazrušive temelje na kojima smo sagradili svoj dom. I bez obzira što nas netko želi prikazati nazađnim i konzervativnim, samo svjedočenje

vjere u praksi, u svakidašnjem životu može vratiti osmijeh na lica ovog naroda.

L: Poruka čitateljima Ladonje?

Ako je obitelj temelj, onda će sve sa strane propasti. Ako je Bog zamislio obitelj, On će je i obraniti. Dajmo se nesebično i učinimo svakodnevno nekoliko dobrih stvari. Pozvani smo rasti u vjeri i svakodnevno otkrivati Boga, Njega stavimo na prvo mjesto.

Prva smotra istarske pince i vazmenog doručka

„FEŠTA OD GUŠTA I BESEDI“

„Istrijanske pinci pod čerepnjon na ugnjišće i vazmeno ručjenje po žminjski“ naziv je nove manifestacije u središnjoj Istri gdje „glavnu riječ“ imaju uskrsne delicije

ZMINJ U subotu 23. ožujka u boćarskom domu u Vidulinima nedaleko Žminja održana je prva smotra istarske pince ispod peke, *spod čerepnji*, i tradicionalnog vazmenog doručka, tzv. „vazmenog ručenja“ Žminjštine. U organizaciji Općine Žminj i Turističke zajednice Općine Žminj, na inicijativu nekolicine entuzijasta realizirano je prvo izdanje te manifestacije koja je posjetitelje izuzetno ugodno iznenadila obiljem slastica i drugih delicija koje su bile ponuđene za degustaciju, no iznenađeni su bili i sami organizatori – ispostavilo se da je mjesto koje su odabrali za održavanje smotre bilo očigledno premalo za primiti sve koji su došli okusiti uskrsna jela, ali i vidjeti kako se priprema pinca. Naime, manifestacija je zamišljena tako da os zbijanja bude upravo tijek pripremanja i pečenja pince ispod peke, a svi ostali sadržaji ispunili su vrijeme između raznih faza obrade tijesta, tako da je to najzahtjevnija manifestacija koja se održava na ovim prostorima. Kako i doliči, manifestacije je započela, onako kako započinje svaka svečanost u Istri koja drži do tradicije, uz zvuke Mantinjade na roženicama. A nakon Mantinjade posjetiteljima se obratio načelnik Općine Žminj Aldo Bančić koji je zahvalio svim studiovicima na uloženom trudu te, s obzirom na velik broj posjetitelja, potrebu nalaženja većeg prostora za sljedeće izdanje manifestacije.

Voditelj programa Mirando Mužina, koji je ujedno i jedan od idejnih začetnika cijelog projekta, u početnom je izlaganju istaknuo kako je cilj ove manifestacije potaknuti domaće žene da ponovno aktiviraju svoja „ugnjišća i čerepnji“, ognjišta i peke, da se ne zaborave te lijepo stare tradicije. Prostorijom je dominirao miris tek ispečenih pinca koje su samom domu

umijesile i ispekle tri generacije žena: Marija Križanac, Zdenka Jakus i Kristina Radetić Bertetić, kojima treba odati posebno priznanje za odlučnost, hrabrost i znanje da pred brojnom publikom i novinarima svaka po svom receptu na velikom ognjištu umijese i ispeku svoje pince koje su mogli kušati sami posjetitelji, a osim njihovih pinca, mogle su se kušati pince koje su pripremili vrijedne domaćice Žminjštine i one koje su na pravile domaćice iz ostalih krajeva Istre. Da vide zbog čega je razlika u okusu tih pinca i zbog čega je svaka pinca tako posebna, posjetitelji su si iz košare na ulazu mogli uzeti otisnute recepte: za uspomenu, ali i za korištenje u svojim kuhinjama. Osim mirisa pinca, prostorijom je dominirao „bezački“ izvorni čakavski dijalekt žminjskog područja kojim je govorio voditelj i gotovo svi sudionici i posjetitelji. Manifestaciju su upotpunila djeca žminjskog vrtića „Rapčići“ koja su u nošnjama najprije otplesala balun, tradicionalni istarski ples, te izrecitirala prigodne recitacije o uskršnjim običajima, a iskazala su se i ispečenim pincama i uskrsnim jajima obojanim *lukpama od žbule* koja su izradivala zajedno sa svojim tetama u vrtiću. O običajima vazmenog doručka ili ručenja govorila je prof. Nada Galant, voditeljica žminjske knjižnice, koja je objasnila što se na Žminjštini nosilo, a danas se nosi na blagoslov hrane. To su: „žluompart“ (ombolo), „klobasic“ „poglavljin“ (svinjska vratina), „špaleta“ (svinjska plećka), kuhanja jaja, luk, pinca i jajarica; sve te namirnice mogle su se vidjeti na jednom od stolova u Domu. Važno je napomenuti da su sve namirnice stopostotni domaći proizvod. O značenju pojedenih simbola govorila je umirovljena žminjska profesorica Milica Kranjčić. Organizatori su se pobrinuli da ova manifestacija bude definirana i od strane struke pa su pozvali učenike rovinjske Strukovne škole „Eugen Kumičić“, smjera slastičarstvo, koji su ispričali iskustvo prezentiranja tradicionalnih istarskih slastica na različitim nacionalnim i međunarodnim natjecanjima. Dr. sc. Linda Juracović s pulskog sveučilišta u svom je osvrtu na ovu inicijativu istaknula da budućnost razvoja ruralnog turizma leži

upravo u valoriziranju takvih specifičnosti. Na pitanje voditelja je li moguće da istarska pinca postane dio turističke ponude, Stefano Mužina, voditelj restorana Wine Vault u rovinjskom hotelu Monte Mulini naglasio je potrebu da se na pincu počne gledati ne kao običan komad kruha, nego kao na dio istarske kulturne baštine koja bi svakako trebala naći svoje mjesto na gastronomskoj razglednici Istre. Voditeljica Turističke zajednice Žminj Renata Jelenić izrazila je zadovoljstvo činjenicom da je Žminjština bogatija za još jednu manifestaciju te zahvalila mještanima sela Vidulin i svima ostalima koji su sudjelovali u organizaciji. Da manifestacija bude još zabavnija, pobrinuli su se mladi Anton Debeljuh i Anton Otočan koji su kao „Accord band“ dali glazbenu podlogu nastavku manifestacije.

Na kraju je održano i „pičenje jaja“ – gađanje kuhanih jaja kovanicom s udaljenosti od nekoliko metara, glavna dječja igra za Uskrs u nekim prošli vremenima; gađalo bi se dok nečija kovаницa ne bi ostala zabijena u jaje i taj bi ga zasluženo i uzeo, što možda u tim vremenima skromnosti, pa i neimaštine, i nije bilo zanemarivo kao nagrada.

Za kraj možemo zaključiti da smo bogatiji za još jednu hvalevrijednu, tehnički i fizički vrlo zahtjevnu manifestaciju koja će dodatno upotpuniti početak turističke sezone i uskrsnih dana u Istri jer organizatori kažu da će, ako se nastavi, biti uvijek u subotu uoči Uličnice ili Cvjetnice. A mi im poželimo ustrajnost u naumu. (G.K., S.M.)

Proslavljen blagdan sv. Josipa

PULA U pulskoj župi i pastoralnom centru sv. Josipa ove je godine blagdan nebeskog zaštitnika proslavljen nizom raznih događaja. Priprava na blagdan započela je u subotu, 16. ožujka, misno slavlje tog dana predvodio je generalni vikar Porečke i Pulske biskupije mons. Vilim Grbac, koji je ujedno i župnik pulske katedralne župe. U nedjelju je, prema uobičajenom rasporedu, sve tri mise održao vlč. Buždon, a središnje župno misno slavlje *pro populo* tog je dana prenosila i lokalna televizijska postaja TV Nova. U ponedjeljak 18. ožujka vicerektor Biskupijskog misijskog sjemeništa „Redemptoris Mater“ preč. Josip Kolega održao je prigodni nagovor za pokorničko bogoslužje, a nakon toga predslavio je misno slavlje. Na sam blagdan, 19. ožujka, središnje svečano koncelebrirano misno slavlje predslavio je o. Nikica Devčić, župni vikar pulske župe sv. Antuna Padovanskog i rektor svetišta Gospe od Milosti u Šijani, u suslavlju s pulskim dekanom preč. Milanom Mužinom i drugim svećenicima pulskih župa.

Na tom misnom slavlju okupio se izuzetno velik broj vjernika iz Pule i okolice, što potvrđuje činjenicu da je u Puli prisutno značajno štovanje sv. Josipa, tradicija je to koja postoji već više desetljeća, točnije sedamdeset godina: u studenom prošle

NA TOM MISNOM SLAVLJU OKUPIO SE IZUZETNO VELIK BROJ VJERNIKA IZ PULE I OKOLICE, ŠTO POTVRĐUJE ČINJENICU DA JE U PULI PRISUTNO ZNAČAJNO ŠTOVANJE SV. JOSIPA

godine proslavljena je sedamdeseta obljetnica župe. I ove je godine na misi sudjelovalo zaista mnogo djece i školski pjevački zborovi triju škola: Škole za odgoj i obrazovanje, OŠ Vidikovac i OŠ Monte Zaro. No,

uz svu tu mladost na tom misnom slavlju bila je i zagorsko najstarija osoba tog dana u crkvi: Josipa Vlah, „teta Pepa“, koja je ove godine o blagdanu sv. Josipa proslavila svoj 99. rođendan, a ujedno i imendant, što joj je vlč. Buždon i cestitao.

Po završetku misnog slavlja svi okupljeni počašćeni su kolačima koje su pripravile aktivne župljanke. Večernju misu služio je župnik, i prema dugogodišnjoj tradiciji, ta je misa služena za sve pokojne svećenike koji su djelovali u toj župi. Sve dane pripreme za blagdan, kao i na sam dan sv. Josipa, glazbene trenutke liturgije pjevanjem je uveličao župni zbor pod ravnanjem i uz orguljašku pratnju prof. Jelene Orober Bastijančić. (G. K.)

PIĆAN

ŽUPA NAVJEŠTENJA MARIJINA

 TOMISLAV MILOHANIĆ

Pićanci se ponose svojim legendama o sv. Niceforu, Trnoplesarima te najvećim slapom u Istri. Ljudi su ovdje skromni, radišni, samozatajni, s malim zadovoljni, a gledajući tijekom prošlosti, uglavnom su se bavili rудarstvom i poljodjelstvom. Vjerski život i sveukupno djelovanje u Župi ima neke stalne uhodanosti, običaje i organizaciju, s kojima nas detaljno upoznaje pićanski župnik preč. Antun Kurelović, čovjek široka osmeha i vedra duha.

Od drevne biskupije do današnje župe

Gost namjernik, dolaznik – došavši u grad na gori, Pićan (imenom starinskim zvan Pentrapol, Petina, Pedena, Biben), susreće

Hodočašće u Rimaniće (župa Pićan), svake godine 2 puta, koncem svibnja i koncem kolovoza (na spomen sluge Božjega Mira Bulešića)

natpis na gradskim vratima: "Uđi, goste, na ova vrata, u biskupiju pićansku." Nekadašnja drevna biskupija, biskupska katedra sv. Nicefora (Pićan je bio biskupsko sjedište još u 7. stoljeću), obuhvaćala je župe Kršiklu, Grimaldu, Cerovlje, Pazinske Novake, Gologoricu, Lindar, Grašišće, Pićan, Sveti Ivanac, Krbune, Čepić, Brdo i kapeljanije Zarečje, Previž, Škopljak, Gradinje, Grobnik i Tupljak. Ukinućem Pićanske biskupije godine 1788. Pićan postaje župa sa sjedištem u Pićnu. Pićan je sjedište dekanata od 1781., a 1939. proglašena je nadžupom (dekretom biskupa Santina). Obuhvaća područje od Svetе Katarine, Tupljaka pa do Gračišća. Pićan je rodno mjesto Matka Brajše Rašana, u njemu je službovao i svećenik Božo Milanović, a posjetio ga je i austrijski prijestolonaslijednik Franjo Ferdinand. Još je jedan poznati Pićanac, Sebastijan Glavinić de Glamoč, senjsko-modruški biskup, pranećak znamenitog Kanfanarca Frana Glavinića, rođen u Pićnu. Titulu današnjega naslovnog biskupa Pićanske biskupije nosi pomoćni zagrebački pomoćni biskup mons. dr. Valentin Pozaić. Pićanci se ponose i svojim legendama o sv. Niceforu, Trnoplesarima te najvećim slapom u Istri. Ljudi su ovdje skromni, radišni, samozatajni, s malim zadovoljni, a gledajući tijekom prošlosti, uglavnom su se bavili rудarstvom i poljodjelstvom. Vjerski život i sveukupno djelovanje u Župi ima neke stalne uhodanosti, običaje i organizaciju, s kojima nas detaljno upoznaje pićanski župnik preč. Antun Kurelović, čovjek široka osmeha i vedra duha.

djelstvom. Vjerski život i sveukupno djelovanje u Župi ima neke stalne uhodanosti, običaje i organizaciju, s kojima nas detaljno upoznaje pićanski župnik preč. Antun Kurelović, čovjek široka osmeha i vedra duha. U Župi djeluje Pastoralno i Ekonomsko vijeće (djeluje i 'stručna skupina' od 6 članova, koji vode i prate materijalne zahvate i obnove u župi), župni Caritas, tri pjevačka zbora: u Pićnu četveroglasni mješoviti i zbor mladih „Harfa sv. Nicefora“, u Sv. Katarini jednoglasni zbor. Molitvena zajednica djeluje u Pićnu i u Sv. Katarini. Ministrantri se okupljaju povodom većih blagdana i posebnih slavlja, ministri raju nedjeljom i blagdanom, ponekad radnim danom. Postoji stalni godišnji raspored za čišćenje i održavanje crkve i crkvenog ruha u Sv. Katarini i u Pićnu. Jedna i druga crkva imaju zvonarice i sakristanke. Redovito se održava župni vjeronauk za sve razrede osmogodišnje škole, intenzivnije za prvičesnike i krizmanike. Redovito se organiziraju zajedničke ispovijedi uz sudjelovanje više ispovjednika za Božić, Uskrs, pred prvu pričest i krizmu. Nešto više ispovijedi bude za prvi petak (20 – 30), kada se u Pićnu redovito održava euhari stičko klanjanje. Starije i bolesne osobe (petnaestak) ispovijedaju se u svojim domovima pred Božić i Uskrs, a i u hitnjim

Načelnik Žminjske općine g. Aldo Bančić uručuje Plaketu općine Žminj, 6.11.2011.

slučajevima. Oko trećine ih umre bez sv. sakramenata.

Trend i statistika

Budućnost i opstanak ovog kraja usko su povezani s razvojem gospodarstva. Ima dosta privatnih obrta, obiteljskih gospodarstava, ali potrebno je otvoriti još novih radnih mesta (s redovitim primanjima), kako bi mladi ostajali doma – na svojim ognjištima, jer omjer staračkog i radno sposobnog stanovništva kreće se negdje pola-pol. Ima mlađih obitelji, ali nedovoljno da poprave demografsku sliku. Prema crkvenoj statistici, pred 25 godina (1988.) bilo je 1810 župljana, a danas ih ima 1572, katolika 1531 i 463 obitelji. Pratimo trend zadnje četiri godine (2009., 2010., 2011., 2012.) u još nekoliko pokazatelja: krštenih (13, 12, 16, 16); vjenčanih parova (3, 7, 10, 3); crkveno pokopanih (26, 23, 15, 22); prvičesnika (14, 9, 9, 17); krizmanika (-, 38, -, 28); polaznika župnog vjeronauka: škola 34, župa 96.

Naselja u župi: Andretići, Bafi, Bajci, Barišići, Benazići, Benići, Benkvići, Blaškovići, Bolobani, Brežac, Bugarini, Cinzebi, Čopi, Debeli Bajci, Floričići, Gorenin, Gušterini, Ilići, Išišće, Ivšići, Jakomići, Jakovice, Jurani, Klesari, Kralji Donji, Kralji Gornji, Kukurini, Kunici, Lozišće, Lukeži, Mantovani, Marfani, Marinjaši, Marišće, Maršani, Mašnarija, Medenišće, Medigi, Milanovići, Most, Novo Naselje, Oberš, Opatići, Orič, Oršanići, Pedrovica, Perinići, Petrinčići, Pićan, Piletići, Rebani, Ribići, Rimanići, Roviži, Runki, Sveti Katarina, Svetinčići, Starigrad, Šilci, Šimunići, Švići, Tominčići, Toničevci, Tučići, Vodogradnja, Zajci, Zatkari, Žiganti, Žudigi.

Patroni i suzaštitnici u župi: Navještenje Marijino, sv. Nicefor (30.12.), sv. Katarina te sveti Rok koji se ujedno slavi i kao Dan Općine Pićan.

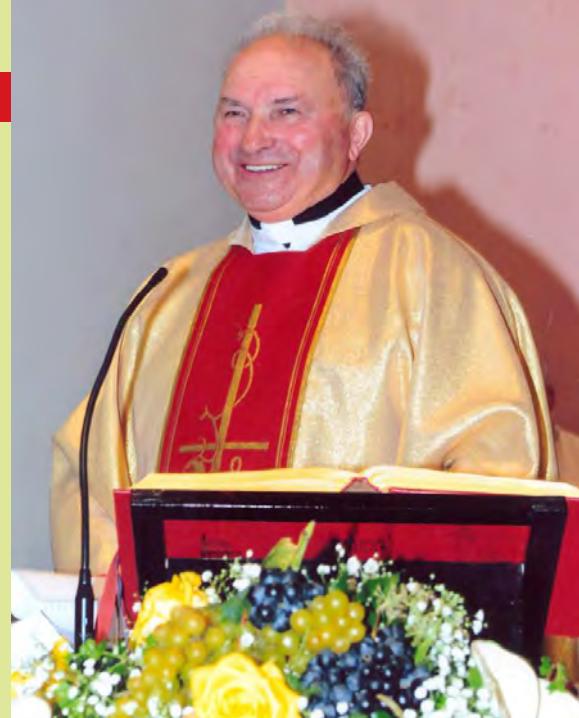
Obnova sakralnih objekata

Župno Pastoralno i Ekonomsko vijeće ima 15 članova. Sastaju se više puta godišnje, prema potrebi. Osnovni je zadatak briga o župi, župljanima, župniku i imovini. Tijekom radom i zajedništvom dolaze do lijepih uspjeha i dobrih rezultata na duhovnom i materijalnom polju. Oba vijeća zalaže u sve pore, zadatke i probleme Župe. Vladimir Smoković, član Vijeća za obnovu i održavanje objekata, prisjetio se godine 1999. kada se javila potreba za jednim timom koji će voditi obnovu objekata koji su bili u derutnom stanju. Formirali su tim od 6 ljudi različitih struka: građevinske, kamnoklesarske, stolarske i elektro struke, na čelu s predstavnikom općinskog vijeća i sa župnikom. Počelo se raditi po hitnosti poslova koje je trebalo obaviti. Uz vrijednu skupinu suradnika, preč. Antun Kurelović,

pored dušobrižničkih poslova, vrlo zauzeto vodi brigu i o sakralnim objektima, njihovu održavanju i obnovi. Tijekom posljednjih desetak godina, u kontinuitetu s kraćim stankama, izvedeni su značajni radovi na održavanju, obnovi i uređenju sakralnih objekata u župi: crkva Navještenja Marijina u Pićnu (potpuno unutarnje i vanjsko uređenje, a trenutno se izvode kamenoklesarski radovi na preuređenju kamenog poda terase ispred crkve); crkva sv. Katarine (kameno popločenje ispred crkve, izrada ogradnog zida, izmjena prozora, izrada krova i stropa, stolarski radovi, nabava novih stolica, elektrifikacija zvona); crkva sv. Roka (uređenje i obnavljanje interijera i eksterijera); uređenje i popravak župnog stana i župne dvorane, izrada centralnog grijanja i sanitarnog čvora; dobava i ugradnja novog zvona i elektrifikacija postojećih zvona. Gospodin Smoković ističe da tako velike i vrijedne radove za malu Pićanštinu ne bi bilo moguće odraditi bez odricanja i slike svih župljana, vrijednih poduzetnika i gospodarstvenika, koji su ujedno i sponzori, podupiratelja te Općine Pićan, s kojom se jako dobro surađuje. "Pićan kao jedna manja župa ne bi sve to uspjela da nema dobru organizaciju, a i sam župnik ima poduzetničkog i organizacijskog duha", zaljučuje g. Smoković. Ove je godine bila velika obnova unutrašnjosti župne crkve, koja se nekoliko godina odgađala zbog gospodarske krize. Župa je to shvatila, u otežanim okolnostima dala svoj doprinos i bez neke vanjske pomoći podmirila troškove. Tu je uključena i elektrifikacija dvaju zvona u crkvi sv. Katarine. Župna crkva je, između ostalog, dobila boju svoje prvobitnosti, znak vremena i stila svoga nastanka (1753.): barok na izmaku i pojavitivanje klasicizma. Izrađen je i drveni podij ispod klupa. Izvođači radova dali su značajne popuste i potpunu obnovu sakristije s novim stropom, dok su dva donatora poklonila lustere ispod pjevališta i sakristije. U toj obnovi bilo je mnogo neizvjesnosti i rizika, ali i stalna doza povjerenja da će veliki broj župljana razumijeti potrebu i veličinu zahvata. Zasebnu restauraciju još čekaju: drvena propovjedaonica, oslik na stropu glavne lađe nad velikim lustrom i prezbititerij, govori pićanski župnik, pokazujući s neskrivenom radošću raskoš obnovljene unutrašnjosti župne crkve.

Župni zborovi – sunce nedjelja i blagdana

Župni mješoviti četveroglasni zbor Navještenja Marijina Pićan samoinicijativno su oformili Antun Aničić i Bruno Lukež 1985. Voditelj je zbora i orguljaš Antun Aničić, a dirigent Bruno Lukež. Zbor redovito održava vježbe nekoliko sati tjedno. Broji dvadesetak članova. Dvade-

Župnik i dekan preč. Antun Kurelović

setpetu obljetnicu djelovanja svečano je obilježio zajedno sa župnim zborovima Buzetskog i Pićanskog dekanata 2010. godine koji su postali već jedna proširena liturgijska raspjevana obitelj, svjedoči župnik Kurelović, i dodaje da je liturgijska pjesma sunce njihovih nedjelja i blagdana. Prigodom tog jubileja zbor je hodočastio u svetište Majke Božje Svetogorske kod Gerova i posjetio neka druga mjesta u Gorskem kotaru. Petnaestak godina održava veze sa župnim zborom i župom u Hrvatskom Židanu u Mađarskoj i povremeno izmjenjuje gostovanja. Zbor redovito prati nedjeljna i blagdanska liturgijska slavlja. Njeguje i koralno pjevanje. U svečanijim zgodama pjeva tzv. Starinsku pićansku misu koja se prvo pjevala na latinskom, a mons. Ivan Bartolić prilagodio ju je hrvatskom tekstu, osim Agnus Dei, koji se i danas pjeva latinski. Prve nedjelje svibnja ove godine u 11 sati dolazi u Pićan zbor iz Trsta koji predvodi g. David Di Paoli Paulovich. Pjevat će Pićansku misu na latinskom jeziku. Neke dijelove mise pratit će i pićanski župni zbor kao i zbor mlađih "Harfa sv. Nicefora". Studentica Andrea Udovičić orguljašica je i voditeljica zbora "Harfa sv. Nicefora". Njena sestra Tihana

Krštenje Heidi, 19.9.2010. (Jurani)

U Hrvatskom Židanu (Mađarska); župnik Stefan Dumovits, načelnik Krizmanić Stipan, zamjenik ministra kulture g. Filipc, Zgb, načelnik pićanske općine Branko Ružić, župnik Antun Kurelović

pjeva u zboru od početka. U Pićnu je voditelj zbara Franjo Piletić, a u Sv. Katarini Radojka Smoković.

O mješovitom crkvenom zboru župnik veli: „Oni su kao jedna obitelj. Njima je Župa jako zahvalna. Bez njih bila bi misa kao dan bez sunca.“ Franjo Piletić, u ulozi orguljaša, naslijedio je nonu koja je preko gotovo 60 godina svirala u crkvi (imala je 12 godina kada je prvi put zapjevala u crkvi). Franjo se sjeća kako je sve počelo: „Nije bio nitko tko bi to preuzeo. Na Sv. Stjepana je to bilo, poslije Božića, ja sam sjeo za klavir i počeo svirati. Najprije je to bila samo obaveza, ništa drugo. Nakon nekog vremena to je postao užitak i stvarno zadovoljstvo. I dan-danas mi je drago, bilo bi mi žao da nisam to napravio. Od 2005. sviramo svake nedjelje u crkvi na misi.“ Davorka Smoković, dipl. pravnica, zadužena za izvješća i medije, svjedoči o teti Ljubi Piletić: „Bila je orguljašica od rane mladosti, cijeli život svirala je u crkvi. Njena velika životna želja bila je da netko to nastavi. Kad je bila teško bolesna i vidjela da će to mjesto ostati prazno, imala je žarku želju da netko od njenih unuka to nastavi. Teta Ljuba je preminula i nije svojim očima ovdje na zemlji vidjela tko je to preuzeo, ali na svu sreću pojavio se i preuzeo, nastavio Frane, njezin unuk. Bog nam ga je dao i nadahnuo da nam uljepšava i oplemenjuje nedjelje i blagdane. Njegova nona sretna i zadovoljna s neba gleda kako se po unuku nastavlja na zemlji njeni djelo. Ona je za života pokazala kako se istinski živi vjera. U patnji i bolesti strpljivo je iskazivala svoju vjeru i sve predavala u ruke Božje.“

Posebnu život i radost vjerskom životu župe daje zbor mladih koji pod nazivom „Harfa sv. Nicefora“ djeluje dvije godine, a kao dječji zbor započeo je prije 12 godina. Janja Švić, pjevačica, kaže da danas zbor

mladih ima dvadesetak članova, od 7 pa do 21 godine. Sjeća se početaka zbara. „Počeo je Robi Širol, nekoliko godina, onda je iz Glazbene škole došla Andrea. Njena sestra je dobra pjevačica i svom dušom je u zboru.“ Noemi Šlivar kaže da zbor jednom tjedno održava probe i svojom svirkom i pjevanjem uljepšava misu svake nedjelje i blagdana.

Skrb za starije, bolesne i nemoćne

Župni Caritas vodi skrb za starije i nemoćne. Nekoliko puta godišnje obidu se te osobe, uskoči se s materijalnom pomoći. Osim donacija biskupskog Caritasa, prve nedjelje u mjesecu nakon mise sakuplja se novčani prilog za najpotrebnije župljane. Ima župljana koji su aktivni, ali su potrebe veće, kaže Neva Gržinić, predsjednica župnog Caritasa, dugogodišnja članica župnog Pastoralnog vijeća i Ekonomskog vijeća, te nastavljaju: „Mještani si međusobno pomažu. Imamo dvadesetak obitelji većih potreba. Koliko im je potrebna materijalna pomoć, toliko je potrebno da se dođe kod njih, kaže nekoliko riječi, da se porazgovara, što očekuju i kako cijene. Trebalo bi se još ljudi uključiti u pomoć, da se šira zajednica uključi u to. Uključili su se i neki koji nisu u Caritasu.“

Hodočašća i vjerske poveznice

Jednu izuzetnu duhovnu dinamiku za vjerski život Župe čine župna hodočašća: redovito se uključuju u biskupijsko hodočašće na Trsat, u Šumber (sedamdesetak pješaka) na Gospu od Drenja, dvaput godišnje u selo Rimaniće (nova kapelica u čast Majci Božoj) i na spomen sluge Božjega Mira Bulešića; lanjske je godine uz put za Rimaniće samoinicijativno postavljen drveni Križni put), uz blagdan Majke Božje od Zdravljia hodočaste u Orič, gdje je pred 2006. podignuta nova kapelica-krajputaš. Šest je potpuno novih kapelica-krajputaša, a neke su obnovljene, i to sve u režiji mještana pojedinih sela po njihovoj osobnoj inicijativi. Počinje individualno pa se uključi cijelo selo. Za hodočašća kod tih kapela sve se više ljudi okupi i puno im znači, kaže Davorka. Rastu u molitvi i u vjeri druženjem u toj socijalnoj dimenziji. Ljudi zdušno u tome sudjeluju. Jednom godišnje organizira se veće hodočašće u koje se uključuje stope-desetak hodočasnika. Prošle godine pohodili su Mariju Bistrlicu i Varaždin. U organizaciju se uključuju mnogi župljeni, koji znaju reći da za hodočašće i od hodočašća žive. U spomen na Pićanca Sebastijana Glavinića, koji je 9 godina župnikovao u Slovenskim Konjicama, organizirano je 2008. hodočašće u Ptujsku goru. „Bilo je svačano kao da je vjenčanje – svjedoči vlč. Kurelović. Oni su uzvratili posjet i trima autobusima došli u Pićan. Slavili smo i povezanost nekadašnje Pićanske biskupije s Modruškom biskupijom. Tri su razloga, tri

poveznice: Sebastian Glavinić, nadbiskup Pavlišić i zadnji biskup Pićna Piccardi koji je iz Pićna bio premješten u Senj. Misu je predvodio biskup Bogović.“

Sva djeca polaznici vjeronauka

Vjeronauk u školi Podpićan i Čepić vodi dipl. teolog Damir Depikolozvane, koji je uz to član župnog Pastoralnog vijeća i čitač. Njeguje se lijepa suradnja sa školama u raznim akcijama, pogotovo u kreiranju i izvođenju programa za blagdan sv. Katarine. Vjeroučitelj Damir ponosan je što sva djeca ove župe dolaze na vjeronauk u školi. „Nema nijedno dijete koje ne ide na vjeronauk. Kad god se nešto u župi organizira, uvijek se nađe grupica koja uskače. To je specifično u ovoj župi; uvijek ima dobrovoljaca, neovisno o čemu se radi. Kad se nešto organizira, gradi, poduzima u župi, uvijek se nađe ljudi koji drage volje uskoče i na taj se način obogati vjerski život Župe“, ističe Damir. Župnik ima vjeronauk u školi i u župi. Revni su mu pomagači na sv. misi liturgijski čitači i ministranti. Svojevrsna posebnost Župe jest da su u Pićnu svi ministranti, a u Sv. Katarini sve ministrantkinje. Ministranti Mateo Slivar i Luka Švić kažu da desetak dječaka sudjeluje u ministiranju, a svake godine odu na organizirane susrete ministranata na razini Biskupije i u Pićanskom dekanatu. „U Pićnu su ministranti sve dečki, a u Sv. Katarini su cure. U Pićnu cure pjevaju, a dečki ministriju, dok u Sv. Katarini cure ministiraju, a dečki sjede sa strane“, simpatično kažu ministranti.

**PREČ. ANTUN KURELOVIĆ
PROSLAVIO JE 2012. SVOJ
ZLATNI JUBILEJ – 50 GODINA
SVEĆENIŠTVA. TAJ DOGAĐAJ
I TI DANI ZAJEDNIŠTVA,
RADOSTI I ZAHVALE OSTALI SU
SVIM ŽUPLJANIMA U DUBOKU
SJEĆANJU. SVA JE ŽUPA BILA
ANGAŽIRANA ZA TU PRIGODU. U
RIJEĆIMA ŽUPNIH SURADNIKA
NALAZIMO RIJEČI ZAHVALE
NIJHOVU JUBLIARCU ZA SVE
ŠTO JE ČINIO I ŠTO ČINI,
POGOTOVO NA DUHOVNU
POLJU.**

Molitvena zajednica Milosrdnog Isusa

Molitvena zajednica Milosrdnog Isusa za duše u čistilištu broji petnaestak članova, saznajemo od Fabricija Lukeža, koji je uz svesrdni angažman u molitvenoj zajednici, redoviti čitač na misi, a radi i pomaže sve što treba u Župi. Fabricio ističe da počeci sežu u vrijeme prije deset godina, a danas pripadaju jednoj od najbrojnijih molitve

nih zajednica u Istri. U Pićnu se na molitvu okupljaju svake nedjelje po dva sata, od 15 do 17 sati, petkom prije mise, prije nedjelje i blagdanske mise predmole Krunicu. U Sv. Katarini se sastaju prve subote u mjesecu, obično sat prije mise te prije nedjelje i blagdanske mise mole Krunicu.

Značajne vjerske silnice

Već 15 godina (od 1997.) njeguje se veza i suradnja s Gradišćanskim Hrvatima o čemu svjedoči župnik Kurelović. „Naša župa ima posebne veze s Gradišćanskim Hrvatima u Mađarskoj i to u župi Hrvatski Židan. Župnik je tamo Stefan Dumovits. Počelo je za vrijeme priješnjeg župnika Mužine. Za vrijeme tijelovske procesije četiri nacije drže svaka po jedan oltar. To je narod jako dobar i jako skroman. Izaslanstvo od četiri župljana sa župnikom – blic posjet u jednom danu – došli su i na moju zlatnu misu te dobili zlatomisnički blagoslov.“ Naime, prošle je godine preč. Antun Kurelović proslavio svoj zlatni jubilej – 50 godina svećeništva. Taj događa i ti dani zajedništva, radosti i zahvale ostali su svim župljanim u duboku sjećanju. Sva je župa bila angažirana za tu prigodu. U riječima župnih suradnika nalazimo riječi zahvale njihovu jubilarcu za sve što je činio i što čini, pogotovo na duhovnom polju.

Prije deset godina održane su u Župi vrlo uspjele i posjećene misije, koje je održao o. Zvjezdan Linić. Osjeća se želja i potreba da se tako nešto opet organizira. U listopadu 2008. održan je u Pićnu znanstveni skup na kojem su bile zastupljene četiri države; od najavljenog 41 referata, 37 je održan – jedan dio u Pićnu, jedan dio u Pazinu jer je pazinski arhiv obilježavao 50. obljetnicu postojanja. Lani je (2012.) objavljen zbornik radova u koji su uvrštena 23 proširena rada sa znanstvenog skupa. I novije kulturno i duhovno događanje: David Di Paoli Paulovich napisao je i nedavno objavio knjigu o Pićnu – Povijest i sjećanje na staru istarsku biskupiju. Knjiga je bila svećano predstavljena u Pićnu 23. ožujka ove godine. Pisana je na talijanskom jeziku, ali je izražena jaka želja i potpora nadležnih da bude prevedena na hrvatski.

Župnik Kurelović omiljeni je suradnik, sugovornik i prijatelj svim ljudima u Župi, a napose djeci. Ovog Uskrsa jedan zaigrani i radosni dječak ovako je čestitao najveći kršćanski blagdan svom *plovani*: „Duplo sretan Vazan, gospodine!“ Veliko je nastojanje da se svi uključe u život i djelovanje Župe, svatko svojom karizmom. Možemo reći da je Župa ‘mistično Tijelo Kristovo’ u malom, gdje je važno da svaki pojedinac nađe i obavlja svoju ulogu kao ud u fizičkom tijelu ili kao pojedina kockica u mozaiku.

Oproštaj od padre Mavra

Uponedjeljak 25. veljače 2013. godine na otočiću Košljunu ispratili smo u Očev dom fra Mavra Velnića, svećenika i redovnika, člana Franjevačke provincije sv. Jeronima. Preminuo je iznenada u 94. godini života, 74. godini svećeništva i 76. godini redovništva. Okliznuo se na stube dok je spremao ljestve nakon što je u vrtu obrezivao lozu te pao i udarivši glavom o pod zadobio teške ozljede glave od kojih je nekoliko sati kasnije u bolnici preminuo.

O radu i životu fra Mavra svjedočilo je mnoštvo naroda iz Istre, Krka, Rijeke i ostale Hrvatske, koje je došlo ispratiti dragog pokojnika, kao i preko 50 svećenika i redovnika na čelu s krčkim biskupom Valterom Županom.

Svojim je radom i marljivošću zadužio Istru, a osobito Pazin, budući da je od 1982. do 2000. godine obavljao službu gvardijana i samostanskog vikara u Franjevačkom samostanu u Pazinu. Poznat je po svojoj jednostavnosti, mudrosti, a posebno radišnosti. U 18 godina koliko je boravio među nama u Pazinu dao je snažan duhovni pečat svima koji su ga poznavali i dolazili s njim u kontakt. Posebno ga pamtimosmo kao vrsnog ispovjednika koji se nikad nije umarao kada bi za uskrsne i božićne blagdane red ispred ispovjedalnice bio dug do ulaza. Materijalni je pečat bio vidljiv na svakom koraku, budući da je kroz njegove ruke prošlo mnogo kamenja, žbuke i svakojakog građevinskog materijala prilikom obnove samostana. Kao što je na sprovodnoj misi u oproštajnom govoru spomenuo provincijalni ministar fra Andrija Bilokapić: „Podjednako je bio odjeven u habit i radno odijelo – *trliš*. Rad mu je bio određen umom, srcem i rukama. U naše sjećanje fra Mavro je duboko urastao na skeli, na krovu i u vrtu. Milost rada primio je kao dar i besplatno nas je tim darom posluživao. On je franjevac koji je dosljedno živio svoj redovnički poziv, a nadasve V. poglavljje, gdje utemeljitelj Reda zapovijeda: „Ona braća kojih je Gospodin dao milost rada, neka rade vjerno i pobožno tako da, dok izbjegavaju duši štetnu besposlicu, ne ugase duh svete molitve i pobožnosti čemu sve vremenito mora služiti.“ Njegov su ures upravo te dvije značajke – rad i molitva. U molitvi je nalazio poticaj za ljubav prema braći i snagu za rad. Dirljiv je bio i oproštajni govor mladog fra Bojana Rizvana, u kojem fra Mavra naziva „generaciju moja“. Time on svjedoči kako prijateljstvo ne poznaje granice ni razlike u godinama,

služeći se riječima jednog pjesnika: „Važno je dotaknuti i ne samo dodirom, ne prstima, ni usnama, dušom doticati... neopisiv osjećaj je kad ti netko dušu dušom dotakne, kad te nenadano susretne, skine okove, razoruža te i opije... to je činio i On...“ Jer bio je dijd vjerne brižljivosti; otac predane ljubavi; brat vrijedan dijeljenja strahova, radosti i boli; prijatelj s kojim se moglo smijati i plakati!“ Rođen je 7. prosinca u Dragi Baškoj na otoku Krku, od oca Josipa i majke Lucije, rođ. Vlahinić, kao šesto od sedmoro djece. Kršten je istoga dana, kada dobiva ime Marijan. Nakon završene osnovne škole u Dragi Baškoj, pohađa nižu gimnaziju na Badiji, a višu gimnaziju nastavlja u Dubrovniku. Na Košljunu 1936. godine oblači franjevački habit te 25. kolovoza 1937. godine polaže prve, a 1941. godine svećane zavjete na Poljudu u Splitu iz ruku svog rođaka o. Teofila Velnića, tadašnjeg provincijala. Teologiju je studirao u Splitu i Dubrovniku, gdje je zaređen za svećenika 8. kolovoza 1943. godine. Službovao je u Boki Kotorskoj (gdje je i nedužan tamnovođao godinu i 6 mjeseci), Zadru, Rijeci, Pazinu i Košljunu u više navrata u različitim životnim razdobljima, uvijek revno obavljajući poslove vezane uz samostan, Provinciju i bratstvo. Dragi padre Mavro, hvala Gospodinu što Vas je poslao k nama i na svemu što ste učinili za nas. Molimo ga da Vas obilno nagradi i uvede u puninu vječnog života, poruka je vjernika Pazina i Istre. (M. Ferencic)

Zvao si me, Gospodine!

CRES: Lijepi su i uzvišeni trenuci kada se slave mlade mise naših svećenika. Isto su tako svečana i uzvišena slavlja kada se slavi monaško posvećenje ili doživotni zavjeti. To je dan kada jedna kandidatica, nakon godinu dana novicijata i tri godine privremenih zavjeta, polaze doživotne zavjete, postaje Kristova zaručnica. Kao znak njihova zajedništva na svečanoj sv. misi dobiva prsten, kukulu i časoslov. Po vlastitom odabiru sestra uzima i novo ime. Tako je lijepo i svečano bilo 22. 9. 2012. u benediktinskom samostanu sv. Petra Apostola u Cresu. Dorjana Černeka iz mjesta Cunj kod Roča svečano je ušla u tu monašku zajednicu i uzela ime s. M. Petra. Evo njenog kratkog osvrta na svoj poziv:

Dan mojih svečanih zavjeta, 22. 9. 2012. Tog sam dana predala Gospodinu svoj život, svoju želju da se vječnim Savezom uz Njega posve vežem. Odgovorila sam Mu: Zvao si me Gospodine, evo me! Kada si me to zvao, Gospodine? I kako? Živjela sam svoju svakidašnjicu: rad u jednom uredi, onda žurba kući da vidiš one koje najviše voliš. Još moraš urediti što treba, što život pita, a onda brzo na večernju misu. Ostalo je još samo malo vremena za nešto što ti odmara dušu i sutra je opet novi dan. Život je tako izmicao, a ja nisam slutila da će biti red-

vnica. Kada sam bila srednjoškolka, imala prijateljice i zajedničke briže s njima; onda nastavila školovanje i tražila svoje mjesto u društvu – nisam slutila da će biti redovnica. Bila sam mala djevojčica. Jedan je orah bio ispred naše kuće na Cunju, malom selu blizu Roča. Sjećam se tog oraha da mi je bio prijatelj i da me čuvao kada sam sjedila ispod njega i tukla njegove plodove. Grm divlje ruže mamio bi me i pozdravljaо mirisom na uskoj stazici kojom sam išla u prvi razred. Prekrivaju tako slike iz djetinjstva jedna drugu. Živjela sam u velikoj obitelji: petero djece (ja četvrta). Igrali smo se, išli u školu, maštali o tome što ćemo biti jednog dana. Ni onda nisam zamisljala da će biti redovnica. Ali Ti si znao, Gospodine. Znao si da si me za Sebe stvorio. Shvatila sam da je to oduvijek bilo tajanstveno zapisano u meni, ali ja to nisam prepoznala. Ipak, kada si Ti, Gospodine, uredio da se jednom sretnem s redovnicama zatvorenog reda, bila sam sigurna da to i ja želim biti, da je tu moje mjesto.

Sada znam da sam Te oduvijek tražila. I znam da si oduvijek bio sa mnom. Kao dijete čuvao si me i pokazivao mi radosti. Pokazivao si mi se kada sam Te tražila u odgovorima o životu, o sebi, o smislu. Tražila sam Te u stjecanju sigurnosti, u lijepim stvarima. Našla sam Te kada si mi Ti otkrio da

sam Tebe tražila i otkrio mi gdje će Te naći. Vodio si me u svoj Dom gdje mi se neprestano daješ i otkrivaš mi Sebe u meni. Mogla bih sa sv. Augustinom reći: Kasno sam Te uzljubila... Ti si bio sa mnom, a ja nisam bila s Tobom. U benediktinskom samostanu, u molitvi, šutnji, radu posvećenom Tebi, življenu s drugima, otkrivaš mi istinu. Istину koja si Ti, moј Gospodine! Sretنا sam što zajedno sa svojim sestrama, svojim monaškim životom, a to je najprije liturgijska molitva ili korsko pjevanje psalma, kao i našim radom u otkrivanju Tvoje otajstvene prisutnosti u svemu što nam se događa – Tebi dajemo slavu. Volim ovaj život u samostanu jer Tebi dajemo svijet, a Tebe, Bože, nosimo svijetu (kako je uvijek govorila u Zajednici naša Madre).

Tako se sada u tišini samostanskih zidina u našem obližnjem Cresu sa svojim sestrama svakog dana sedam puta sastaje na molitvi i klanjanju. Odvojene fizički od vanjskog svijeta, žive i mole za dobrobit Crkve, vjernika te za dobro cijelog svijeta. Uz s. Petru u samostanu ima još 10 koludrica i jedna sestra s privremenim zavjetima. Među njima je još jedna sestra, koja je od svoje mladosti živjela u Rovinju, makar nije rodom iz Istre. Dobro je napomenuti da sestre rado primaju djevojke na iskušto, na upoznavanje života u klauzurnom redu ili na zajedničke molitve, a sve na slavu Božju, „da se u svemu slavi Bog“.

Zahvalne za sve njihove molitve, za naše dugogodišnje zajedništvo i ljubav, njihove sestre OBLATE

Istarska pasionska baština

U Lanišću održan koncert „Stala plačuć tužna mati...“

U subotu 6. travnja u Lanišću, na sjeveru Istre, održan je zajednički koncert više zborova pod nazivom „Stala plačuć tužna mati...“. Pučke napjeve središnje i sjeverne Istre za najznačajniji period liturgijske godine, Cvjetnicu, Veliki tjedan i Uskrs, izveli su Župni zbor sv. Mihovila iz Žminja, Župni zbor sv. Petra i Pavla iz Sv. Petra u Šumi, pučki pjevači iz Lindara te pjevačice Vokalne skupine Lanišće.

Lanišće je, inače, kako je to u uvodnom pozdravu istaknula voditeljica domaće Vokalne skupine Anita Cesar, mjesto gdje se zahvaljujući pjevačima župnoga zbara sačuvala bogata baština vrlo starih pučkih crkvenih napjeva, od čega su najpoznatije laniška „Vela večernja“ i „Laniška misa“, ili kako je mještani zovu „Stara maša“.

Koncert je započeo simboličnim ulaskom pjevača u crkvu u procesiji za križem s maslinovim grančicama u rukama tijekom čega su zborovi iz Žminja, Sv. Petra i VS Lanišće izveli svoje varijante napjeva „Slava čast i hvala ti“ te „Na gori maslinskoj molio se Ocu“. Koncert je nastavljen pučkim korizmenim napjevima i lokalnim etnomuzikološkim posebnostima Križnoga puta, a potom su zborovi predstavili pučke napjeve iz svojih sredina iz sprovodnih obreda i Mise za mrtve. Pučki pjevači iz Lindara Vinko Zidarić i Noel Šuran predstavili su vrlo karakteristične vokalizacije iz Lindarske mise za mrtve, dok su žminjski i supetarski zborovi izveli staru tradicijsku pjesmu „Dan od gnjeva“, koja je prisutna u pučkoj glazbenoj baštini mnogih krajeva, i u svakoj svojoj varijanti ističe se specifičnim, prepoznatljivim sonoritetom.

Usljedili su napjevi iz obreda Velikog petka, pri čemu su pjevači simbolično insce-

nirali i obred ljubljenja križa. U tom su dijelu Supetarci izveli „Tvome križu klanjam se“, a ostali dijelove svojih napjeva iz Prijekora Velikog petka i Puče moj.

Zatim su se izredale izvedbe Vele večernje i psalama gdje su se posebno istakli laniški napjevi „Uzvelići duša moja Gospodina“ i „Na Janca piru kraljevskom“. Koncert je završen vazmenim pjesmama, a „Kraljice neba, raduj se, aleluja“ bila je zajednička izlazna pjesma svih sudionika.

Prema riječima organizatora ideju o predstavljanju istarske korizmene glazbene baštine pokrenuo je 2010. godine etnomuzikolog Joško Čaleta te je taj projekt prvi put prezentiran u Zagrebu u sklopu „Pasionske baštine“ crkvi Srca Isusova, a istarskom auditorijumu predstavljena je prvi put u ožujku 2012. godine u Eufragrijevu bazilici u Poreču. Dr. Čaleta potpisuje izbor pjesama te scenarij koncerta, koji je svakako specifičan, s čestim kretanjem zborova po crkvi i pjevanjem iz različitih pozicija prezbiterija i bočnih lađa crkve.

U ime Župe sudionike i posjetitelje pozdravio je župnik vlc. Dalibor Pilekić koji je izrazio radost što laniška župna crkva sv. Kancijana, Kancijana i Kancijanile ima čest ugostiti taj koncert.

Mjesto Lanišće, smješteno u ekološki sačuvanom ruralnom okruženju, u povijesti je bilo značajno središte hrvatskog narodnog preporoda za ovaj dio Istre, od 1851. godine u Lanišću je djelovala Hrvatska pučka škola, a 1908. utemeljena je hrvatska čitaonica Gorska vila. U novijoj povijesti Lanišće je poznato i kao mjesto mučeničke smrti služe Božjeg Miroslava Bulešića koji će ove godine biti proglašen blaženim. (G. K.)

Poetsko-glazbena večer

LABIN: Hrvatski katolički zbor „Mi“ osnovna zajednica Labin organizirala je 15. ožujka poetsko-glazbenu večer „Ukorak s korizmom“. U prostorijama pastoralnog centra svetog Josipa nastupile su pjesnikinje Rina Miletić i Suzana Mušković, a za glazbeni dio večeri bio je zadužen glazbenik Predrag Ljuna. U jednosatnom programu izmjenjivale su se pjesme na čakavici i standardnom jeziku, s tematikom prikladnom korizmenom vremenu (o vjeri, odricanju, oprاشtanju i ljubavi), a moglo se doznati i pregršt zanimljivosti: Kako nastaje jedna pjesma? Što pjesnik radi u 24 sata? Kakva je veza između glazbe i teksta? U jednosatnom programu, koji je moderirao Daniel Mohorović, sudjelovala je i publiku. Naime, pri kraju večeri, pozorne goste koji su točno odgovorili na postavljena pitanja u svezi s izvođačima, moderator je nagradio dvjema zbirkama pjesama čakavskih pjesnika „Verši na šterni“.

„Kao da smo bili na duhovnoj obnovi“, reklo je nekoliko gostiju po okončanju drugog po redu, gotovo već tradicionalnog, labinskog korizmenog recitala. Ovakav recital organiziran je prošle godine prvi put, a nakon vrlo pozitivnih reakcija posjetitelja, odlučili smo ga organizirati i ove godine. Želja nam je da poetska večer u korizmeno vrijeme postane tradicionalna i svake godine ugošćuje neke druge labinske pjesnike. (L)

Devetnica na Marcilnici

LABIN: Crkva na Marcilnici posvećena je Presvetu Srcu Isusovu što samo po sebi asocira na milosrđe Isusovo. Stoga je crkva obnovljena u tom duhu, što se vidi na ukrasu oko raspela pa je logično da se slavi blagdan Božjeg milosrđa, koji pada na Mali Vazam odnosno Bijelu nedjelju. Na Veliki je petak počela Devetnica u čast Božjeg milosrđa. (bib)

Križni put mlađih 2013. Stazom sv. Šimuna

TEKST I FOTOGRAFIJE: ANA CVITAN

GRAČIŠĆE Iako nas ni ožujak ni travanj nisu obdarili mnogim sunčanim danima, ipak je subota, 16. ožujka bila obasjana suncem. Dan prije pisale su se poruke tipa: „Obuti tenisice ili čizme, ponijeti sunčane naočale ili kabanice, obući veste ili tople zimske jakne, poći ili ne poći?“ No, vedro subotnje jutro okupilo je oko stopenadeset mlađih (i onih koji po godinama to nisu, ali duhom i kondicijskom snagom svakako jesu) u župnoj crkvi sv. Vida u Gračiću. Nakon početne molitve i preuzimanja križa krenulo se Stazom sv. Šimuna, od postaje do postaje. Pet sati hoda po skliskoj zemljiji, molitva pokraj crkvice sv. Šimuna iz 14. stoljeća, prolaz kroz vododerine i blatnjave usjeke, dolazak u Žlepčare, previsok vodostaj potoka da se može prijeći, pjesma i razgovori, zelene doline, brežuljci, staze i puteljci, iznenađujući vodopad – Sopot, selo Lovrići, pogled na Učku i okolna sela, uspinjanje do crkvice sv. Magdalene, nastavak puta prema Gračiću, završna molitva na Kalvariji – sveukupno 12 prijeđenih kilometara. Svaka je postaja Križnog puta bila označena drvenim križem, na svakoj se promišljalo o Isusovoj muci, no ne samo o njegovoj. Svaka je postaja pružila priliku da prepoznamo i svoje teškoće, patnje, odbijanja, nerazumijevanja, izrugivanje i krive osude. Neka su promišljanja pružila utjehu i posvijestila nam prisutnost Vero-

nika, Šimuna Cirenaca, Marija i u našim životima... jer, nismo sami u patnji.

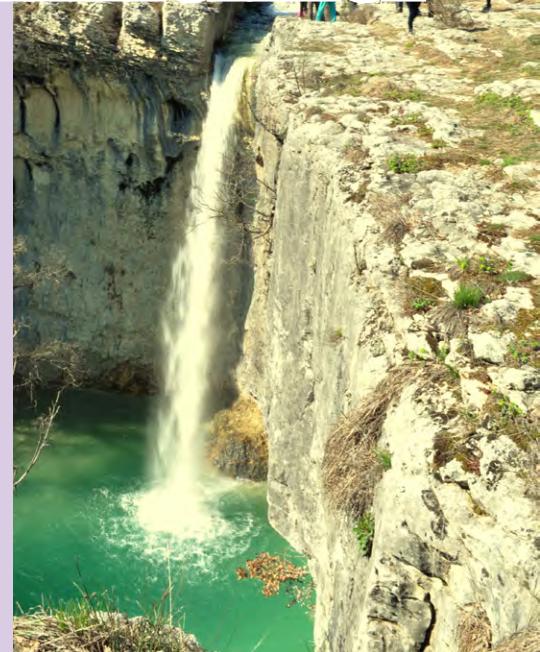
Križni put za mlađe, koji se već tradicionalno održava svake godine krajem korizme, organizira Vijeće za mlađe naše biskupije uz pomoć mlađih župljana iz Gračića. Donosimo kratka svjedočanstva ovogodišnjih sudionika.

„Križni put po stazi sv. Šimuna ima za mene posebno značenje jer su moji preci i po očevoj i po suprugovoj strani s Gračićine pa kad prolazim po toj stazi, u mislima i molitvama i moji su pokojni koji su prije stotinjak godina išli po njoj moleći za svoje potrebe, isto kao i mi danas. U mislima su mi i oni vrijedni ljudi koji su gradili te crkvice koje obilazimo, a do kojih se tada dolazilo samo magarcima te se tako prevozio kamen i ostali materijal potreban za gradnju. Osjećam potrebu pokloniti se Isusu, čije raspelo kralji svaku crkvu, ali i ljudskome radu. Najdobjljivije mi je selo Žlepčari, smješteno u rasjedu duboko ispod Gračića, kraj kojega šumi i potok. Taj me prizor podsjeća na opisani krajolik iz vremena Isusova života.“

Mirijana

„Pronašla sam se u svakoj postaji (a to su mi i drugi potvrdili), kao da je svaka baš za mene pisana, u svakoj sam mogla izvući nešto za sebe, za životne situacije koje sada prolazim.“

Petra

„Iako je ovaj Križni put mlađih već osmi, meni je tek drugi. Bila sam svjedokom prvoga i ovogodišnjeg. Iznenadila sam se kako je broj mlađih narastao. Tradicija koja na ovakav predivan način okuplja sve mlađe Istre jest zaista predivna. Zato zahvaljujem dragom Bogu i Povjerenstvu za mlađe naše biskupije. Zanimljivo je bilo promatrati ljude oko, gotovo da im se na licima nije moglo nazrijeti umora. Noge su možda svakom postajom postajale umornije i blatnjavije, ali duše su se svakom postajom više vinule u nebesa.“

Lana

Priprava za mučeništvo započinje u Baderni

PRIPREMIO ILIJA JAKOVLJEVIĆ

U vrijeme Drugog svjetskog rata u Istri gradska središta drže Nijemci i fašisti, a partizani sa svih strana napadaju okupatorske postrojbe. Nijemci i fašisti na partizanske akcije odgovaraju nemilosrdnim odmazdama napadajući naselja, paleći kuće i ubijajući ljudе. Partizani, s druge strane, sve sposobne muškarce mobiliziraju u svoje jedinice.

U tom vremenu, od 1944. do 1945. godine, vљ. Miroslav Bulešić kao mlađi svećenik služuje u Baderni, nadomak Poreča. Vjernici su u Baderni s oduševljenjem dočekali svoga župnika i bili sretni što ponovno imaju pastira. Dok su vjernici izražavali radost, s druge strane, komunisti su pokušavali na sve načine onemogućiti pastoralni rad Bulešiću. Don Miro u Dnevniku bilježi, 22. ožujka 1944., kako je župa duhovno zapuštena i vapi Gospodinu riječima: „Bože moj, što se tu događa. Kako je velika Tvoja pravica [pravednost], a neizmjerno Tvoje milosrđe. Vidiš moju zapuštenu župu. Neka ne dođe na nju Tvoja prestraga, a i za nju zaslужena, kazna. Smiluj se najadnu dječicu, na majke. Pogledaj i dobro volju tolikih. Raspovjeti razum mojih župljana i učvrsti volju da napreduju putem pravednosti, poštenja i slobode. A mene, moj Bože, ako je Tvoja volja, prištedi, da budem u Tvojim rukama oruđe da se širi Tvoja ljubav i nauka. Ako me hoćeš k sebi, evo me pripravna. Moj život Ti sasvim darujem za svoje stado. Uz Tvoju milost, i ako me Ti učiniš dostojnjim, ne bojim se mučeništva, već ga žudim. Neka bude Tvoja volja. Daj da ne smalakšem nipošto. Daj da ne skrenem krivim putem. Daj mi srčanost da Tebe naviještam tužnom mi i trpećem narodu. Tvoja volja neka bude moja, uz svaku žrtvu. I ako sam štогод zanemario u vršenju svojih dužnosti, oprosti mi, i nek mi oproste ljudi, do kojih možda nisam gajio veliku ljubav. Moje velike mane zadržavaju me u vršenju svojih dužnosti. Bože, oprosti mi! [...]”

Ako bi to morao biti moj zadnji spis: svima pitam oproštenje i svima oprаštam. Želim umrijeti samo za slavu Božju i spasenje duše svoje i mojih vјernika.“

Bulešić je svjestan situacije da svakog trenutka može biti ubijen, ali se ne povlači na sigurno mjesto, već kao pravi pastir ostaje uz narod spremjan podnijeti mučeništvo. Mučeništvo ne doživljava kao heroizam, već kao milost Božju. Mučeništvo doživljava kao Božji dar i spremjan je dati svoje tijelo – život, za veću slavu Božju.

Bulešić: „Visimo na koncu i nad jamom svi“

Nakon nekoliko mjeseci, 27. svibnja 1944., u pismu Ivanu Paviću iznosi svoj pogled na aktualno stanje: „Ovdje životarimo, ako gledamo na život s naravnog i individualnog stanja. Visimo na koncu i nad jamom svi. Gore kod g. Zvonka [Brumnića u Tinjanu], Polde [Jurce u Trvižu] i drugih, položaj je još gori. Mene su bili zastrašili i osudili me ovi naši [partizani], poslije su se ispričali. Dokle smo, smo. To je glavno da vršimo svoju dužnost i da ne izgubimo glavu za koju bedastocu zemaljsku, već za važnu stvar nebesku. Spasenje čovječanstva možda ovisi o nama. Između žalosnog, tužnog, krvljnu natopljenog naroda mi moramo biti dobri Samaritanci, koji tješimo, liječimo, pridižemo, zavijemo svaku ranu u bijeli omot ljubavi, jer mržnja uzrokuje krvarenje, a ljubav zacjeljuje rane. Ljubavi, ljubavi treba danas u nama, da je možemo širiti riječju, a osobito djelom....“

Iz pisma se vidi da Bulešić bolno proživljava ratnu situaciju i sve učestalije i žeće napade partizana. Svjestan je situacija da je i njegova glava nad jamom, kao i stotine drugih nevinih ljudi.

Što su partizani stavljali na teret Bulešiću?

Kako bi partizani opravdali svoja zlodjela koja su počinili i koja planiraju počiniti, šire razne neistine o pojedincima. Što su partizani stavljali na teret vљ. Miru, saznajemo iz njegovih zabilješki: „Prigovarali su mi da sam se izrazio pred djevojkama župskog zbora protiv partizana... Da činim fašističku školu... Podučavanje kršćanskog nauka, to je fašistička škola... Da sam u službi Nijemaca... Sami odbornici me molili da se zauzmem. Same partizane oslobođio po molbama i po dokazu nevinosti... Rahovci znadu što sam ja preko Biskupa za njih učinio. Isto tako znadu i Smolici. To isto znadu Rupeni i Baderna. Je li bolje da su ljudi doma ili u zarobljeništvu ili na prisilnom radu? Je li bolje da se za njih tko zauzme ili je bolje da su ljudi prepušteni milosti i nemilosti ne-

prijatelja? Branili su mi osnovati Djevojačko društvo. To nije nikakva nova ustanova, već samo obnova stare... „Nikakva organizacija se ne dozvoljava osim naših (komunističkih) USAOH, SKOJ.“

Branili su djevojkama da dolaze na sv. sakramente. U Sv. Ivanu, u selu Rahovci, koje su i poslušale, jer su se tako hvalili. Brane još i sada ne samo djevojkama već i drugima. Izruguju se onima koji dolaze na sv. misu... u selu Štifanići, Bonaci, Banki... Brane djeci da dolaze na kršćanski nauk. „Ako djecu šalješ, ti si protivan pokretu.“ U Sv. Lovreču zabranili su djevojkama da dolaze pjevati u crkvu. Straše im da će ih ošišati. Tako su prestrašili ljudi da im vele da, ako idu na misu i k svećeniku, znak je da drže s popom i zato da su protiv pokreta. „Kad dođe sloboda – takva su naređenja bila dana odbornicima – onda najprije ubiti popove i one koji drže gore vjeru...“

Na sastanku 19. 3. 1945.: „Nemojte slušati popa iz Baderne jer vas on odvraća od vjere... Tako i onaj iz Žminja i onaj iz Tinjana. Pop bi mora samo mašiti i niš drugo... Ne vaditi dicu... Neka popi predikaju samo ono ča je od Boga i Majke Božje, a ne drugo... Sastanke za djevojke imamo mi, a ne popi...“

Kako se rat približavao kraju, prijetnje „boljševika“ Bulešiću postajale su sve učestalije. Na drugu obljetnicu svećeničkog ređenja, 11. travnja 1945. g., on bilježi u dnevniku:

„Danas, kada radim za spas duša, možda koji put fali mi prave ljubavi. Bogu na slavu neka bude moj život i na spasenje mojih župljana. Hoću da proslijedim u svagdanjoj žrtvi za moje stado. Bože, obrati srca i pameti župljana mojih, da oni Tebe spoznaju, slušaju i ljube. Koliko događaja, povoljnih i nepovoljnih, u tim dvjema godinama svećeništva! Od prije Božića protivnici su se digli protiv mene, smatrajući moje djelovanje u apostolatu kao neku politiku. A ja sam činio samo svoju dužnost: učio sam djecu kršćanski nauk, sve sam pozivao na kršćanski život, na svetu misu, na svete sakramente. S djecom sam napredovao puno u nauci katekizma; učinio sam da djecu malo oživim, i predstavu za ‘pust’. Sve to nije bilo po volji protivnika. Ništa za to. Ja sam učinio koliko sam mogao iz ljubavi za ovaj jedni mi narod. Moj Bože, opet Ti prikazujem svoj život! Neka bude Tvoja volja.“

Istina, dobrota i ljepota

ANA CVITAN

„Krist je središte, ne Petrov nasljednik. Krist je polazište, srce Crkve. Bez njega, ni Petar ni Crkva ne bi imali razlog postojanja.“ Papa Franjo, iako medijski popularan, želi da u središtu njegova navještaja ne bude njegova osoba, već Krist i njegov nauk.

Ovaj papa, Franjo I., stalno iznenađuje...“, čujem kako komentiraju ljudi po prodavaonicama, trgovima, autobusima, u kafićima. Svi imaju potrebu o njemu govoriti – i vjernici i oni koji to nisu. Prepoznaju njegovu vjerodostojnost i dosljednost svi ljudi dobre volje. Dobili smo njegovim izborom jednu moralnu vertikalnu, ljudima blisku, neposrednu, susretljivu. Iznenađuje ta podudarnost njegovih djela i onoga što navješta riječima.

Prepoznali su to i mediji koji su prvi dana njegova papinstva stalno izvještavali o njemu. Papa privlači videokamere, fotoaparate, radijske mikrofone. Na prvoj službenoj audijenciji s djelatnicima u medijima prepoznao je napor koji su oni uložili za vrijeme izvještavanja o napuštanju službe Benedikta XVI. te o izboru i proglašenju novog pape. Na tom istom susretu iskreno je zahvalio svima koji su te događaje pokušali razumjeti i prenijeti u svjetlu vjere jer kako je kazao: „Krist je središte, ne Petrov nasljednik. Krist je polazište, srce Crkve. Bez njega, ni Petar ni Crkva ne bi imali razlog postojanja.“ Papa Franjo, iako medijski popularan, želi da u središtu njegova navještaja ne bude njegova osoba, već Krist i njegov nauk. Upravo zbog toga, u središtu svog govora medijskim djelatnicima, kazao je: „Vaš posao traži neprestano učenje, razumijevanje i iskustvo, kao i mnoge druge profesije, svejedno, traži također jednu posebnu pozornost prema istini, dobroti i ljepoti. To Crkvu i medije čini posebno bliskima, zato što Crkva postoji kako bi promicala upravo to: uosobljenu Istину, Dobrotu i Ljepotu. Svi smo pozvani, ne da predstavljamo sebe same, već ovo egzistencijalno trojstvo istine, dobre i ljubavi.“

Ovim je rečenicama Papa zapravo potvrdio temeljne odrednice novinarstva koje pronalazimo i u svim udžbenicima komunikologije: istinitost, pošteno

izvještavanje, točnost, uravnoteženost i nepristranost vijesti. Kada govorimo o istinitosti vijesti, teoretičari za nju nemaju definiciju jer „vijest ili je istinita, ili nije vijest“. Svaka neistina, laž ili poluistina dio su manipulacije medijima i javnosti. Vijest treba biti dokumentirana, što znači da bi se novinar trebao držati samo činjenica koje je sam video ili dobio iz povjerljivih izvora. Danas je ova novinarska praksa rijetkost, budući da prečesto slušamo ili gledamo vijesti koje se ponavljaju, ili pak čitamo vijesti koje se preslikavaju iz prijašnjih članaka. Pošteno izvještavanje podrazumijeva iznošenje svih gledišta o pojedinom događaju, znači svakome tko je u izvještavanju spomenut dati priliku da iznese svoje stajalište. Poštenje znači, prije svega, moć novinara ili urednika u nadilaženju vlastite predrasude i preduvjeranja. Teoretičari novinarstva smatraju kako čitatelj, slušatelj ili gledatelj gubi povjerenje u novinara ili u medij ako uoči nepoštenje. Brine, međutim, činjenica što u hrvatskom društvu nema prakse bojkota i prokazivanja pojedinih medija kada u njima nađu na nepravilnosti. Uravnoteženost u novinarstvu podrazumijeva davanje prostora svim stranama upletenim u pojedina događanja. Za vrijeme predizbornog izvještavanja na ovom kriteriju novinari i novinske kuće najviše padaju na testu. Ne daje se svim kandidatima ili strankama isti prostor, često pojedini medij naglašava samo jednu političku opciju ili pak iznosi samo pozitivne podatke o kandidatu kojeg preferira, dok se o drugome šuti ili ga se prikazuje samo u negativnom svjetlu. Iako je medijima ujek sukob zanimljivija tema od sklada i slaganja, i jedni i drugi trebali bi pronaći mjesta u medijskom prostoru. Svakako da novinarstvo ima ulogu razotkriti negativnosti, ali isto tako mora voditi računa o prikazivanju i stvarnog života dobrih i uspješnih ljudi. Upravo je ravnoteža najvažniji kriterij demokratskog novinarstva, ali je također ovaj kriterij najteži ideal koji jedno uredništvo želi postići. Posljednji kriterij, nepristranost, podrazumijeva vještinu prema kojoj se novinar ne bi trebao svrstavati ni na jednu stranu i ne bi u iznošenju vijesti trebao davati svoje komentare. Ovo neutralno izvještavanje, međutim, prema teoretičaru Kuncziku, značilo bi odricanje od dubljeg načina informiranja.

I istinitost i ljepota i traženje dobrote u vijestima, vrijednosni su temelji novinarstva te ako samo jedan od njih izostane,

nema poštenog novinarstva kojemu je uloga izgrađivati i interpretirati svijet. Karolina Vidović – Krišto, koja se usudila objaviti drugu stranu priče o Kinseyu kada je u jeku bila rasprava o zdravstvenom odgoju i koja je zbog svog rada trpjela sankcije, početkom travnja dobila je međunarodnu nagradu Global Leadership Award, za liderstvo u novinarstvu. Tom je prilikom i sama izjavila kako je uvjek „važno obraditi svaku razinu priče da bi se došlo do istine jer ako se izostavi samo jedan dio istine, ona postane laž, što je jako opasno“. Kada se govori o ljepoti koju mediji prenose na izgradnju društva, spominjem ovdje neke hrvatske tiskovine, tabloide koji čine upravo suprotno i koji svojim morbidnim naslovima i negativnim pričama na naslovnim stranicama ubijaju sve pozitivne životne aspekte i unose nemir u srce i misli. Nažalost, te su tiskovine najprodavaniji hrvatski mediji.

U prije spomenutom govoru, papa Franjo naglasio je medijskim djelatnicima kako oni imaju sposobnost traženja i prepoznavanja potreba našeg vremena te sposobnost interpretiranja stvarnosti. Bilo da informiraju o društvenoj stvarnosti, bilo o crkvenoj, Papa ističe kako cijeni i priznaje važnost njihova vrijednog poslana.

Papa je jasno istaknuo kako ne želi da sva pozornost bude usredotočena na njega, već na Isusa i vrednote koje je on učio jer se samo u iskrenom prihvaćanju vrednota iskrenosti, skromnosti, poštenja, solidarnosti, istinitosti, vjerodostojnosti i dosljednosti može promijeniti ljudsko srce, a time i društvo u kojem živimo. Samo nas to Papa želi naučiti, da svi zajedno mijenjamo svijet, počevši od kvalitativnog zaokreta u vlastitim životima. Svatko od nas. I vjernici laici i hijerarhija, i svi ljudi dobre volje. I mediji. Da svatko od nas postane tražitelj istine, dobre i ljepote. Bez glume i licemjernih gesta.

Razlikuje li istarsko društvo zlo i dobro

 MARIO SOŠIĆ

Ponašanje građana i političara u našoj društvenoj i političkoj zajednici u Istri gotovo je posve, ili bar dominantno, podređeno dvama predstojećim izborima: onima za europski parlament (14. travnja) i onima za lokalne organe vlasti u Općinama, Gradovima i u Županiji (19. svibnja).

To se ponašanje, od zainteresiranih aktera, pažljivo prati i ispituje raznim anketama kako bi se bar približno procijenilo sklonosti birača prema raznim političkim opcijama. Na temelju tih anketa, ali i na osnovu drugih spoznaja, nastoji se građane-birače, od strane aktera u političkoj utakmici, namamiti, uvjeriti, šarmirati, ucijeniti, blefirati, itd., raznim sredstvima kako bi ih se čim više pridobilo za «svoje» kandidate i «našu» izbornu listu. U toj utakmici, nažalost, gotovo uvijek pobjedu veliki, bogati, prefrigani, a u manjoj mjeri dobri, pošteni, iskreni, pravedeni.

Hrvatski mediji – politički akteri, a ne moderatori

Možda ponajeće «prljavu igru» u toj političko-izbornoj utakmici odigravaju mediji. Medijsko je napisano pravilo u svijetu da se, ako ih ima više utjecajnih, jedni svrstavaju uz jedne, a drugi uz druge političke opcije i točno se zna tko navija za koju stranu. Tamo gdje toga nema, gdje je medijski prostor mali ili uniformiran (kao u Hrvatskoj), također je napisano pravilo da se mediji, zbog svoje demokratske funkcije i svrhe, javljaju kao posrednici, moderatori, u konkretnoj političkoj arenici i utakmici. Mediji u Hrvatskoj ne obavljaju tu funkciju. Oni se svrstavaju uz jednu političku opciju na način da jedne prekomjerno hvale, a k tome još one druge pak prekomjerno kritiziraju. To čine, poznato je, iz raznih ideoloških i svjetonazorskih opredjeljenja, ali još više poradi osiguranja političke, pa i finansijske, potpore koja im je potrebna za

opstanak na tržištu. Kako je hrvatsko privatno novinstvo, ali i javni televizijski medij, i po vlasništvu i po uređivanju, debelo u zagrljuju lijeve političke opcije, to je ono uvijek ekstremno kritično prema svemu što dolazi od tzv. desnih vlasti i opcija, pa bile one na vlasti ili oporbi. Po tome su glavni hrvatski mediji, jasno i njihovi tako odbrazeni urednici i novinari, zapravo politički akteri, političari. To se jasno vidi iz toga što su njihova pitanja, kritike ili komentari zapravo uvijek zatvoren skup političkih stavova, a ne razložna analiza obrađivane teme, politike ili ponašanja.

Slučaj(evi) «alla istriana»

U Istri samoj, situacija je u tom pogledu gotovo beznadna jer se u jedinom istarskom dnevnom listu (koji ima ponajveći utjecaj na stvaranje političkih orijentacija) ne samo navija za vladajuću istarsku opciju već se građanima uskraćuju spoznaje o raznim negativnim slučajevima u svezi s nositeljima vlasti, kao i o negativnim, pa i kriminalnim, procesima koje je ta vlast ustoličila gotovo kao pravilo i sinonim «uspješne» vladavine «alla istriana». Zamislite koje li blamaže za lokalni dnevnik, da su nekoliko slučajeva te kriminalne «politike istriane», koja je rezultirala velikom aferom i ostavkom istrijanskog ministra, otkrile medijske redakcije iz Zagreba. Istina, nisu šutjele samo te novine (sjetimo se kako su pred 6 – 7 godina iz svoje redakcije istjerale novinara koji je o tom bio počeo pisati), šutjela je i istrijanska policija i istrijansko tužilaštvo. Imo toga još i još. Na nekim nezavisnim portalima godinama stoje, ako ne drugo, bar veoma sumnjivi slučajevi finansijsko-političkog ortaštva na štetu javnog novca i javnog dobra. I, nikom ništa!

Istarski društveni i politički epilog

Na osnovu ovakvih propusta i gubljenja vjerodostojnosti, u nekim bi se normalnim demokratskim sredinama vlasnici «slijepih i gluhih» medija ispričali, urednici bi dali

ostavke, organi gonjenja i sudovanja dobili bi premještaje i opomene, itd.

Na isti bi način političari i njihova politika koja je to provodila, i koja je to štitila, priznala svoje propuste i negativnosti u vođenju takve politike i načina vladanja i upravljanja, smijenila bi odgovorne (kojih nema malo, dapače!), potaknula bi daljnje istrage sličnih negativnih pojavnosti i ispričala bi se građanima. (Takvo smo ponašanje, kako god, ipak mogli nedavno iskusiti i u hrvatskoj politici.)

A kako bi se ponašali demokratski i pošteni građani-birači? Oni bi dali doprinos promjeni negativnog stanja u društvu time što bi već na narednim izborima «kaznili» vlast koja je omogućila i tolerirala takve pojave, i takve procese, time što bi im uskratili svoj glas i poslali ih u oporbeno «političko čistilište». (I to smo doživjeli u Hrvatskoj).

Prema dosadašnjem iskustvu, pa i osobnoj analitičkoj procjeni temeljenoj na političkim ponašanjima, niti jedan od ova tri nabrojana elementa demokratske političke kulture neće se u Istri iskazati. Prevladat će, kao u svim bitnim određenjima istarskih birača u posljednje dvadeset i tri godine, neki posve drugi motivi i razlozi, koji su više vezani na osobne protimbe negoli na uvažavanje opće društvene korisnosti.

U takvom društvu, takvoj političkoj zajednici parohijalnog tipa, ostvaruju se i funkcioniraju nedemokratski društveni odnosi utemeljeni na svjetonazorskoj, političkoj, rodbinskoj, interesnoj isprepletenosti, gdje je «odabranima» (izborni legitimitet) sve dopušteno i ništa što oni rade ne može biti pogrešno, ne smije, i ne dolazi, u pitanje (ni moralno, ni političko, ni kazneno). Uvijek su krivi samo oni (do razine osobne mržnje i političke istrebljivosti – trenutni slučaj Kajin), ili one politike, koje to dovode u pitanje (hrvatske političke opcije). Čuli smo, zar ne, na stotine puta: «Neka i kredu, samo neka su naši!»

Od takvog brašna i ne može biti dobrog kruha, kaže narod!

“USUSRET USKRSU”

Izložba učeničkih likovnih radova

Na blagdan Cvjetnice 24. ožujka u Muzeju grada Labina otvorena je izložba likovnih učeničkih radova pod nazivom “Ususret Uskrsu 2013.”

Izložbu već tradicionalno, punih 15 godina, organizira Hrvatski katolički zbor “Mi” osnovna zajednica Labin, pod pokroviteljstvom Grada Labina, a u suradnji s osnovnim školama Labinštine.

S obzirom na ograničenost izložbenog prostora u Muzeju, osnovne škole Labinštine sa svojim područnim školama podijeljene su u dvije skupine, tako da škole izlaze bijenalno. Ove godine poziv za sudjelovanje dobole su: Osnovna škola “Ivan Batelić” Raša, Osnovna škola “Ivan Goran Kovačić” Čepić sa svojim područnim školama Šušnjevica i Kršan te Osnovna škola “Vladimir Nazor” Potpićan s područnim školama Pićan i Tupljak. Kao gost izložbe, izvan konkurenkcije, ove godine na izložbi je svoja zapažena likovna ostvarenja izlagala Likovna radionica

“Točka” iz Potpića pod stručnim vodstvom gospođe Davorke Vadanjel. Na izložbi su izložena ukupno 194 likovna učenička rada.

Tema je ovogodišnje izložbe “*Vjera te tvoja spasila*”, a djeca su motive crpila iz dijelova Evandelja koji su povezani s temom (Mt 14,22-23, Mt 15,21-28, Mk 2,1-12, Mk 10,46-52, Lk 8,43-48, Iv 20,19-29).

Izloženi su radovi nastali u okviru redovne nastave likovne kulture, vjeronauke i slobodnih aktivnosti, a učenici su koristili različite likovne tehnike, od tempera, pastela, tuša-lavirirani tuš, kolaža, kao i kombiniranih tehnika. U ime Udruge prisutne je pozdravio njezin dopredsjednik g. Darko Martinović te zahvalio svima koji su i ove godine, kao i ranijih godina, pokazali razumijevanje i pružili potporu u organizaciji ovog projekta, kako financijsku, tako i tehničku, posebno istaknuvši Grad Labin i Muzej grada Labina. Izložbu je, uz prigodno obraćanje, otvorio dekan La-

binskog dekanata, velečasni Milivoj Koren. Nakon svečanog otvorenja izložbe sudionicima (školama) su podijeljena priznanja te pohvalnice i nagrade najuspješnjima radovima, po sudu stručnog ocjenjivačkog povjerenstva na čelu s profesoricom Anesom Alagić Negri.

Svečanom ugodaju otvorenja doprinio je pjevački zbor “Neo” izvrsnim izvedbama nekoliko prigodnih pjesama. Zahvala za vrijednu izložbu ide ravnateljicama škola, mentorima i nastavnicima koji su svojom stručnošću i željom za novim idejama uspjeli da kreativnost i originalnost dječjeg izričaja dođe do punog izražaja, pa tako likovni radovi odišu istinskom dječjom ekspresijom i senzibilitetom, kao i, naravno, kvalitetom. Učenici su svojim iskrenim likovnim radovima probudili kod posjetitelja pozitivne emocije. (Nenad Horvat)

Fotografija: Foto Festival Labin

Svi pohvaljeni i nagrađeni učenici s dopredsjednikom Udruge g. Darkom Martinovićem i dekanom vlč. Milivojem Korenom.

KULTURA

Crkvena historiografija o turbulentnim vremenima

Predavanje o povijesnim trenucima za Crkvu u Istri i Rijeci u prvoj polovici 20. stoljeća održao je doc. dr. sc. Marko Medved

PAZIN U srijedu 13. ožujka, prvo dana pontifikata pape Franje, Katoličko društvo prosvjetnih djelatnika Istre mons. Antuna Heka organiziralo je predavanje „Crkvena historiografija prve polovice 20. stoljeća: stanje i perspektive s osvrtom na istarsko-riječku situaciju“ koje je održao doc. dr. sc. Marko Medved s Katedre crkvene povijesti Teologije u Rijeci.

Predavanje je organizirano povodom 100. obljetnice početka izgradnje zgrade Pazinskog kolegija i ususret beatifikaciji sluge Božjega Miroslava Bulešića, podravnatelja i profesora u pazinskom sjemeništu, rekao je u uvodnom obraćanju predsjednik KDPDI mons. Antuna Heka prof. Daniel Bogesić.

Predavač je započeo svoje izlaganje kratkim osvrtom na historiografsku metodologiju te doprinos koji je crkvena povijest na tom području dala povijesti općenito. Istaknuo je važnost jozefinizma za istarsku

crkvenu povijest u 19. stoljeću jer je tada provedena velika reforma istarskih biskupija: ukinute su Pićanska i Novigradska biskupija, a bulom pape Leona XII. *Locumbeati Petri* iz 1828. godine spojeni su Trst s Koprom i Poreč s Pulom. Dr. Medved je izrazio mišljenje da je utjecaj jozefinizma u Istri, ali i cijelokupna crkvena istarska crkvena povijest nedovoljno poznata, a kao najveće autoritete proučavanja povijesti Crkve u Istri istaknuo je dr. Stipana Trogrlića i nedavno preminulog mons. Ivana Graha. Izuzetnu kompleksnost povijesnih i socijalno-političkih okolnosti u prvoj polovici 20. stoljeća predavač je nagnao i činjenicom da su u tom periodu, slijedom raznih pritisaka, odstupila čak tri tršćansko-koparska biskupa: Andrija Karlin, Angelo Bartolomasi i Luigi Fogar. Predavač je istaknuo da nakon dviju jezično i ideološki suprotstavljenih historiografija, talijanske i jugoslavenske, koje su dočekale kraj komunizma, sada, napose u svjetlu novih podataka koji su otkriveni nakon otvaranja podataka o pontifikatu Pija XI. u Vatikanskim arhivima, treba koristiti sve dostupne izvore na hrvatskom, slovenskom i talijanskom jeziku, kao i sve dostupne svjetovne i crkvene autore te nastojati taj period crkvene povijesti i crkvenih uprav-

nika podvrći imparcijalnoj kritici i redefinirati u svjetlu povijesnih trenutaka, a temeljno je da ta istraživanja budu prije svega ideološki neopterećena. Predavač je zatim podrobnije objasnio period prvoga poraća kada je 1947. Sveta Stolica za jugoslavenski dio Tršćansko-koparske nadbiskupije osnovala administraturu sa sjedištem u Pazinu, pa sve do potpunog uređenja crkvenog pitanja u Istri, nakon Osimskih sporazuma iz 1975. godine, bulom *Prioribussaeculi* iz 1977. istarski crkveni prostor dobiva oblike kakvo ima i danas. Predavač je zatim spomenuo kronologiju događaja Bulešićeve pogibije, s kratkim osvrtom na duhovne aspekte koji proizlaze iz njegovih osobnih zapisa, a iz kojih se iščitava spremnost na mučeništvo.

U današnjoj crkvenoj historiografiji osjeća se potreba obrađivanja nekih još nedovoljno obrađenih pitanja, pa upravo po primjeru škole anala koja je pozornost historiografije usmjerila k običnom čovjeku, tako bi se i crkvena historiografija trebala okrenuti nekim novim smjerovima i više se pozabaviti životom kršćana u prošlim vremenima, povješću pobožnosti, bratovština, i svim aspektima življjenja vjere na terenu, zaključio je predavač. (G. Krizman)

Blagovijest

Uponedjeljak 25. ožujka u crkvi svete Marije Svetomore, koja se nalazi na cesti između Svetvinčenta i Žminja, svečanim misnim slavljem obilježen je blagdan Blagovijesti. Misno slavlje predvodio je vlč. Jeronim Jokić, župnik župe sv. Petra i Pavla u Marčani, uz koncelebraciju domaćina, žminjskog župnika vlč. Jordana Rovisa. (L)

HRVATSKI ISTARSKI PREPORODITELJI: Matko Mandić

Prilog za uvid u život i djelo Matka Mandića

✉ DR. SC. MAJA POLIĆ

Druga generacija istarskih preporoditelja, uz Vjekoslava Spinčića i Matku Luginju, dala je još jednoga borca za nacionalna prava istarskih Hrvata i Slovenaca – Matku Mandića. Od navedene dvojice trolištaraca preporoditelja, Mandić je bio najmanje poznat. To je potvrdio i Viktor Car Emin na početku svoje monografije o njemu tiskane pred sedamdeset i pet godina: «*Prilike su pridonijele te se je Spinčićev i Luginjinu ime pročulo ranije i jače. Mandić je naročito prvih godina i živio i radio više u pozadini. (...) A može se reći da je u tome imala nemalen dio i njegova prirođena skromnost.*» Iza Mandića ostali su tek članci objavljeni u nekoliko edicija, napose u listu *Naša sloga*, no, njihov točan broj ne može se utvrditi s obzirom da se među mnoštvom nepotpisanih članaka u tome listu teško može utvrditi koji su pisani njegovim perom.

Matko Mandić rođen je 28. rujna 1849. g. u Mihotićima (danas dio Općine Matulji) u kastavskome području. Osnovnoškolsko obrazovanje stjecao je u susjednome Rukavcu, a zatim u Kastvu. Njegovo bi četverogodišnje obrazovanje time bilo završeno, s obzirom na materijalne prilike skromne težačke obitelji iz koje potječe, no, nasreću, daljnje obrazovanje omogućio mu je brat njegove majke i tadašnji župnik u Trstu, Mate Dubrović. I tako je na svoju radost Mandić mogao

nastaviti obrazovanje pa je pohađao gimnaziju u Senju, a dovršio ju je u Rijeci 1870. godine, nakon čega se uputio na bogoslovski studij u Goricu i Trst. Za svećenika je zaređen 1874. godine, nakon čega odlazi u Prag na studij prirodnih znanosti koje je dovršio 1879. godine. Ipak, tim se pozivom nikada nije bavio.

Raditi je započeo kao suplent gornjogradske gimnazije u Zagrebu. Tada je već bio naveliko poznat svojim suvremenicima, istarskim preporoditeljima Spinčiću, Luginji, itd., te je 1883. g. dobio poziv da u Trstu preuzme uređivanje prvoga preporodnog lista na hrvatskome jeziku – *Naše sloge*, koji je ondje izlazio. Taj je posao obavljao marno, u skladu s pravaškim ideološkim načelima, ali prilagođenima istarskome prostoru, odišući i gorljivošću, radišnošću te susretljivošću, što je puk svakako cijenio. Ali, Mandić je ujedno bio i panslaven i nastavljač narodnjačke linije biskupa Jurja Dobrile. Naime, u Trstu je, kao i kasnije u Istri, djelovao prema idejama koje su oblikovali i na svijet donijeli pripadnici prve generacije istarskih preporoditelja na čelu sa spomenutim Dobrilom te Dinkom Vitezicem. Također, svim se silama trudio održati jedinstvo hrvatskoga narodnog pokreta osuđujući razne druge smjerove protivne onima prve i druge generacije.

U Trstu je nastojao i politički djelovati među hrvatskim i slovenskim stanovništvom, i to podupirući osnivanje te daljnje djelovanje nekoliko političkih, gospodarskih i drugih društava, kao što je, primjerice, «Tržaška posuđilnica in hranilnica». Stoga ne čudi da je nekima od njih, poput Političkoga društva «Edinost», bio i predsjednikom; tu su i podružnice Družbe sv. Ćirila i Metoda te slovenska radnička udruga «Delavsko podporno društvo». Od 1908. do 1912. g. bio je i predsjednikom nekoliko godina ranije u Pazinu osnovanoga Političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri. Uz nacionalno motivirano

djelovanje, veliku je važnost pridavao i prosvjećivanju te gospodarskome snaženju istarskoga stanovništva.

Godine 1900. sjedište *Naše sloge* preseljeno je u Pulu te Mandić postaje jednim od njezinih glavnih suradnika. Ondje je gotovo u svakome broju objavljivao priloge, prije svega izvješća sa sjednica Istarskoga sabora, sa sjednica društava čiji je bio predsjednik ili član, a donosio je i osvrte na različite aspekte zbivanja u svezi s istarskim prostorom. Godine 1907. pokrenuo je prvi hrvatski dnevnik u Trstu, *Balkan*, te je bio i njegovim vlasnikom. No, edicija je 1908. g. ugašena. Kratko vrijeme objavljivao je priloge u slovenskome listu *Edinost*, primjerice, o školstvu na istarskome prostoru, u *Velikome Ćirilo-Metodskom kalendaru* i dr.

Njegovo konkretno političko djelovanje započinje 1889. godine, kada je u izvanjskim seoskim općinama kotara Vologsko-Podgrad izabran za zastupnika u Istarskome saboru. Članom toga političkog tijela bio je i u idućim desetljećima svojega života pa sve do smrti. Ondje se istaknuo govorom isključivo na hrvatskome jeziku, te podnošenjem niza interpelacija. Neko vrijeme obavljao je ondje i dužnost tajnika kluba hrvatskih i slovenskih saborskih zastupnika. Njegova politička angažiranost sezala je do više razine pa je tako bio izabran za zastupnika Carevinskoga vijeća (parlament austrijskog dijela Austro-Ugarske Monarhije zvanoga Cislajtanija) u Beču, i to u dva navrata – 1907. i 1911. godine.

Imajući na umu budničku i prosvjetiteljsku zadaću među Hrvatima i Slovincima, pisao je poticajne i poučne članke, a uspješno se okušao i u stvaranju duhovitih pučkih dijaloga *Franina i Jurina* dijalektom njegove Kastavštine i prilagođenim mentalitetu tamošnjega stanovništva koji je Mandiću itekako bio poznat. Pritom, zamjetni su njegovi prilagodljivi stilovi pišanja i način izlaganja. Tako u *Našoj slozi* do izražaja dolazi njegova oština te edukativnost, u radu Istarskoga sabora varenost i ironija, u Carevinskoj vijeću oština koju miješa s izraženom analitičnošću, dok pri hitnim i gorućim prijedlozima nastoji biti poprilično kratak i koncizan. Njegova su oština i nepopustljivost katkada prevagnule pa su se iz njegovih usta mogle čuti i riječi nesvojstvene jednoma svećeniku. Primjerice, na narodnome zboru u koperskome području kazao je kako «*Sveto pismo pravi: kdor tebe kamenom, ti njega kruhom (...) jaz pa pravim: kdor tebe kamenom, ti vzami še veđo steno – in zalučaj jo v njega!*», dok je na sjednici Istarskoga sabora u listopadu 1889. istupio riječima: «*(...) ustreba li, udarit ču još žeće i bezobzirnije na one, koji nam niječu naša prava i zatiru naše narodne svetinje!*» Na taj način stekao je povjerenje siromašnih Istrana i Primoraca.

O njegovu privatnu životu poznato je vrlo malo, tek to da je bio blizak s obitelji svojega brata Frana, inače školovanoga liječnika koji se okušao u politici.

Matko Mandić preminuo je u Trstu 13. svibnja 1915. godine. Pokopan je na groblju u Kastvu. Dva dana nakon njegove smrti suvremenici u nekrologu objavljenome u listu *Naša sloga* pišu kako je «*(...) patio i kinjio kroz cijeli život, da se čim zdušnije i srčanje poda sav u službu naroda iz kojega je nikao. I nije nikada malaksao. Što su jače oluje i nepogode života udarale o krepko njegovo biće, to je s većim žarom i podvostručenom neustrašivošću snažno odbijao sve navale i rušio zaprijeke što su neprijatelji našega roda stavljali na put.*» U istome listu desetak dana kasnije Mandić je počašćen novim izrazima naklonosti: «*Iza smrti velikog biskupa Dobrile, teško da je smrt pokosila dragocjeniji život od našega Mandića.*» Dvadesetak godina kasnije, sjetivši se Mandićeva nastupa u mlađim danima, o njemu Ivan Matetić Ronjgov 1936. g. piše: «*(...) njegova riječ razlijeva se poput bujice i nosi sa sobom svačiji dušu. I naše. Impozantna pojava muškarca u naponu muževne snage. Junačkim gestama svoje poznate ljevice potcrtava svaku značajniju rečenicu, a glas mu se ori kao u Grgura Ninskoga.*» Riječ je – bez sumnje – o značajnom i znamenitom velikanu istarskoga prostora svojega doba.

Radmila Šaina

**iz Zgrablići blizu Pazina
bila je tiha, jednostavna, s
malo riječi i puno djela**

Razgovor s njezinim suprugom Ivanom pomogao mi je u potrazi za crticama iz njezina (njihova) života. Upoznavanje je bilo "filmsko" – kako se sada Ivan prisjeća – steglo ga je u grudima, on joj je prišao i nakon trećeg susreta ponašali su se kao da hodaju godinama. Od tada se više nismo rastajali, dodaje Ivan. Kada su se vjenčali, ubrzo je došao Boris, zatim Anica i na kraju Danijela. Živjeli su svoj obiteljski život, ali uvijek otvoreni za druge. Djecu su odgajali u toleranciji, s puno ljubavi, bez povišenih tonova, a napose u velikoj vjeri i povjerenju u Boga. Uspjeh je njihova skladnog života u prihvaćanju svega što im je Gospodin poslao, ne očekujući ništa drugoga. Živjeti ne za sebe, nego za drugoga. Radmila je sudjelovala na mnogim susretima Djela Marijina, bila je aktivna u Župi, Biskupiji, itd. Sve je to ostavljalo trag na njezinu životu. Nakon više godina rada ostavila je dugogodišnji posao kako bi pomogla Ivanu u poduzeću koje je on postavljao na noge. Nakon nekoliko godina u posao su se uključila i djeca. Svoj odnos s kupcima gradili su na poštivanju i razumijevanju. Bilo je uspona i padova. Sjećam se da me Radmila nazvala da molimo za tešku situaciju u poduzeću koja ih je mogla uništiti. Te godine na blagdan sv. Klare, kada smo kao zajednica slavili Chiarin imendan, nazvala me ujutro da mi kaže da su dobili, baš na taj dan, veliki poklon. Nakon nekoliko godina patnje problem se napokon riješio. Ivan kaže da poduzeće još uvijek postoji zato što je izgrađeno na ovim temeljima. Njezina jednostavnost u prihvaćanju svakoga došla je do izražaja i prilikom upoznavanja buduće nevjeste i zeta: "Ovo je vaša kuća, tako se i ponašajte!" Plodovi takvog odnosa vidljivi su i danas u Zgrablićima gdje su i Boris i Anica sa svojim obiteljima sagradili kuće. Kako su u životu sve prihvaćali s jednostavnosću i kao dar od Boga, tako su prihvatali i Radmilinu bolest koja je došla naglo i trajala kratko. Prilikom posjeta rekla mi je: "Sve sam u životu napravila, ako me Gospodin želi k sebi, spremna sam." Nije sa žalila, jadičivala, pitala je za druge ili se šalila na svoj račun, npr. kako izgleda ili da joj je dobar ovaj godišnji. Obitelj, cijela zajednica i mnogi prijatelji molili su za njezino ozdravljenje, ali Gospodin je imao drugi plan. Ne možemo reći da je nakon njezina odlaska u nebo 17.12. 2012. u 56. godini života ostala praznina, već punina jednog života koji nikoga nije ostavio ravnodušnim. To se vidjelo i na posljednjem oproštaju kada se spontano okupilo više svećenika, veliki broj prijatelja, a sve je bilo u nekom dostojanstvenom ozračju koje je spajalo nebo i zemlju.

Ivan zaključuje: „Sve je vrijeme u braku bilo 'iskorišteno'. Uživali smo u stvaranju i gradnji obitelji, u druženju i življenu za drugoga.“ (Sanja MALIŠA)

Sv. Josip, zaštitnik udruge HKZ "Mi"

PODLABIN Na blagdan sv. Josipa, zaštitnika udruge Hrvatski katolički zbor "Mi", u crkvi sv. Franje u Podlabinu, održana je sveta misa, koju je predvodio duhovnik Udruge vlč. Blaž Bošnjaković.

U uvodnoj riječi vlč. Bošnjaković spomenuo je aktivnosti Udruge, pohvalio njen rad te pozvao i ostale župljane da pristupe Udrizi i uključe se u njene aktivnosti kako bi doprinijeli njezinu radu. Liturgijska čitanja tom su prigodom čitali članovi Udruge, a u molitvi vjernika spomenuli su se i preminule članice Udruge. (L)

Mučenici i drugi sveci s područja Istre u doba antike

 STANKO JOSIP ŠKUNICA

Sveti Hermagora i Fortunat – vjerovjesnici Venecije i Istre

Postoji tradicija da je kršćanstvo u ove krajeve donio sam sv. Marko Evandelist, odnosno njegov učenik Hermagora, od Slavena prozvan Mohor, koji bi bio prvi biskup Akvileje. Tu su tradiciju prihvaćali mnogi stariji povjesničari, dok je noviji gotovo posve odbacuju, zato što je ne poznaju najstariji izvori ni stari crkveni oci ovog podneblja, kao što su sv. Jeronim, Rufin, Kromacije i Venancije Fortunat. Tek ju je u VIII. st. zabilježio povjesničar Pavao Đakon, koji kaže da je sv. Petar iz Rima u Akvileju poslao Marka sa svojim pratiocem Hermagorom. Nakon nekog vremena Marko je zaželio vidjeti Petra te se vrati u Rim. Petar ga otuda šalje u egipatsku Aleksandriju gdje osnuje Crkvu, dok je Hermagoru zaredio za biskupa i oko 50. god. zajedno s đakonom Fortunatom poslao ga u Akvileju, da bi oko 70. god. podnijeli mučeničku smrt. U Passio – mučeništvo sv. Hermagore i Fortunata čitamo da je Hermagora u Akvileji zaredio prezbiterie i levite, a potom ih poslao u Trst i u druge gradove, pa tako i u Pulu gdje je osnovao Crkvu. Činjenica je da se u Akvileji nisu našli ni grob ni grobni natpsi ovih mučenika.. U novije vrijeme povjesničar Giorgio Fedalto pokušao je "spasiti" markovsku tradiciju u Akvileji. U II. poslanici Timoteju (4,11) sv. Pavao, sužanju u Rimu, moli ovog svog učenika da mu u Rim dovede Marka, "koji mi je vrlo koristan za službu". Riječ je o vremenu između 56. i 58. po Kr. S druge pak strane Markova prisutnost na Istoku nije registrirana u periodu između 49. i 59. godine. Dakle, Marko je u ovo vrijeme u Italiji. I sv. Grgur Niški u djelu protiv arilanaca oko 380. zna za Marka, vjerovjesnika u Italiji. Je li u to vrijeme Marko s pratiocem

Hemagorom stigao i u Akvileju, u jedan od najvećih gradova Italije, i tu osnovao Crkvu? I u tzv. Jeronimovu martirologiju, popisu svetaca čija je talijanska redakcija zaokružena polovicom V. st., nalazimo sv. Hermagoru kao prvog biskupa i mučenika Akvileje. Među legendarne vjerovjesnike Istre uvrštava se i sv. Elio, koji bi bio rodom iz Kostabone kod Kopra, pridružio se sv. Hermagori u Akvileji. Ovaj ga zaredi i poslu u Istru naviještati Evandelje. Biskup Naldini u svojoj Corografiji 1700. Čak se ne kaže da je bio mučenik

Držeći se strogo povijesnih činjenica, moramo reći da prve sigurne tragove kršćanskih zajednica na ovom području nalazimo tek polovicom III. st. Nije isključeno da je prvi biskup Akvileje stvarno bio Hermagora, ali ne učenik sv. Petra, nego misionar iz polovice III. st. Poznato je da su mnogi kršćani u vrijeme progona na Istoku krajem III. st. bježali na Zapad i sa sobom nosili relikvije mučenika. U to vrijeme stiglo je iz Sirmiuma u Akvileju više relikvija, među kojima i moći svetih Hermagore, Fortunata, Krisogona i dr. koji su u kasnijem periodu čašćeni kao lokalni mučenici.

Sveti German

Pula, stara rimska kolonija – Pietas Iulia cvala je već u doba cara Augusta. Do danas je sačuvan hram Rome i Augusta, cara koga su štovali kao boga. Tu je i čuvena Arena, amfiteatar sagrađen u doba cara Vespazijana (69. – 79.) za zabavu puka i vojske, koja se u zimsko doba povlačila sa sjevernih granica Carstva na odmor. Tako se tumači izgradnja veličanstvenog zdanja koje je moglo primiti preko 20 000 gledalaca. Uz pulsku Arenu povezuje se mučeništvo sv. Germana, koji je prema

Passio Sancti Germani Martyris mučen u doba Numerijana (o. 283.), sina i suvladara cara Kara (283. – 284.). Spomenuto izvješće sačuvano je u prijepisu iz XII. st., a unutarnjom analizom teksta i zaključuje se da je sastavljen krajem V. st. Možemo, dakle, imati dosta povjerenja u spomenuto izvješće. (Ime German nema veze s Germanima – Nijemcima, nego riječ *germanus* označuje rođenog brata.) Prema tom izvješću German je bio ugledan i obrazovan pulski građanin koji je gradskom prefektu Antoninu predbacivao zato što na različite načine maltretira, progoni i muči kršćanske vjernike. To je boljelo Germana i jedne noći, dok je bdio i molio se, čuo je nebeski glas koji ga pozivaše da se zauzme i obrani kršćane. Sljedećeg dana kad je na ulici sreo gradonačelnika Antonina, stade mu predbacivati njegovo postupanje. Tako je i German došao na nišan prefekta Antonina koji mu bijesan priredi javno suđenje u Areni. Najprije su mu ponudili da se javno odrekne Krista i žrtvuje Jupitru i Apolonu. On ne samo da nije žrtvovao, nego je održao vatrene apologetski govor braneći Kristov nauk i tako iznudio pljesak i simpatije mnoštva. Bijesan prefekt naredi da ga muče na različite načine. Kako ga nisu mogli nikako slomiti, naredi da se smanke mačem. Odvedoše ga put Nezakcija i na trećoj milji od grada (kod današnje Kostanjevice) odrubiše mu glavu. Nakon njegove smrti mnoštvo se Puljana obratilo na kršćanstvo. Prema pulskom kalendaru i anifonaru iz XIV. st. njegov dan smrти svečano se slavio 29. svibnja. Njemu u čast bilo je sagrađeno nekoliko crkava u okolicama, od kojih je poznata i do danas sačuvana ona na Brijunima.

Procesija u Labinu donjem

PODLAIN Na poticaj Župnog pastoralnog vijeća župa Majke Božje Fatimske i Presvetog Srca Isusova – Marcilnica (obje Labin donji), prvi je put na Cvjetnicu ove godine (2013.) upriličena procesija gradskim ulicama (od Pastoralnog centra sv. Josipa do crkve sv. Franje). Vođena križem i svijećama, nakićena maslinovim grančicama, ukrašena osmjesima punim radosnog iščekivanja (kako će sve to proći!) muškaraca, žena, mlađih, djece (u bijelim haljinama), ministranata i misnika te praćena pjesmom župnog zbora (cijelim putem), dočekana zvonom sa svog donjolabinskog zvonika, procesija je svečano unišla pod svod crkve sv. Franje. Cijelo slavlje odisalo je duhom i raspoloženjem koji nam je ostavio naš Gospodin od prve Cvjetnice do danas – dostojanstvom, mirom i spasenjem. Zahvaljujemo gradskim vlastima i policiji na suradnji. (BiB)

Križni put u Kršetama

Umaško-oprtaljski dekanat je uz 5. korizmenu nedjelju, 17. ožujka, organizirao svoj drugi Križni put na otvorenom. Nakon prošlogodišnjeg Križnog puta u Momjanu, ove je godine ta čast pripala župi Kršete.

Unatoč oblačnom i prohladnom vremenu, svećenici Umaško - Oprtaljskog dekanata sa svojim župljanima, njih oko 400, okupili su se u Burolima, odakle su pješke krenuli prema Kršetama. Prateći Isusa na njegovu križnom putu do kalvarije, vjernici su uz molitvu i pjesmu nosili veliki drveni križ te pozorno slušali Riječi Božje i meditaciju o pojedinoj postaji i tako mogli bolje ući u misterij Isusove muke, smrti i uskrsnuća. Ujedno su u istim tekstovima otkrivali u sebi i drugima problem zla i grijeha. Zadnja je postaja bila ispred župne crkve u Kršetama. Nakon Križnog puta svi su sudionici pozvani na domjenak, koji su u zgradu škole priredili vrijedni župljani Kršeta, uz pomoć župa Materade i Petrovije. (vlč. Mirko VUKŠIĆ)

Maslinove grančice za misije

LABIN Akcija sakupljanja maslinovih grančica u svrhu donacija za potrebe misija provedena je u župama Labinskog dekanata uz dosta poteškoća zbog višednevног uzastopnog obilnog padanja kiše. U kratkom predahu (u subotu 16. 3. 2013.) intezivno se radilo. Povjerenik za misije iz Rijeke vlč. Kristijan Zeba i suradnici bili su oduševljeni lijepom pripremom grančica: odrezane na prikladnu dužinu i uredno svezane u snopove (za razliku kad su dan prije sami sabirali po nekom mokrom masliniku otpiljene grane i obradivali ih). Hvala savjesnim i dobrohotnim ljudima. Molitve siromaha koji će blagosloviti svoje dobročinitelje sigurno ih neće mimoći. U prošlogodišnjoj akciji sakupljeno je 28.000,00 kuna, što je – kažu misionari – 28000 dnevnih obroka za izgladnjelu djecu. I dalje ostaje nebrojeno mnoštvo djece kojoj nemaju što, ni odakle, dati. Stoga bi se ubuduće trebalo još bolje organizirati da što manje grančica završi u otpadu, a što više u gladnim ustima „djece čiste“. (BiB)

Refluksna bolest i stil života

IRENA HRSTIĆ, DR. MED.

Refluksna bolest jednjaka široki je spektar različitih simptoma s ili bez organskih promjena jednjaka. U razvijenim zemljama ona poprima epidemische razmjere, dok je u nerazvijenim zemljama gotovo neprisutna. Podaci se razlikuju i zbog različitog pristupa bolesniku s „običnom žgaravicom“.

Oko 44% odraslih navodi žgaravice barem jedanput mjesечно, oko 7% svaki dan, a zbog široko dostupnih sredstava za samolječeđenje, velik broj bolesnika i ne javlja se liječniku. Simptomi bolesti mogu biti tipični i atipični. Žgaravica se najčešće opisuje kao pečenje ili žarenje koje započinje u području želuca ili donjem dijelu grudne kosti, širenjem iza grudne kosti. Vrlo se često pojačava u ležećem položaju ili pri saginjanju. Tijekom dana se, također, pojačava. Uzimanje hrane prirodni je podražaj lučenju kiselog želučanog sadržaja kojem je jednjak izložen, a tijekom dana podražaj se akumulira. Tako je žgaravica manja nakon doručka, veća nakon ručka, a najveća iza večere. Simptomi su ipak najmanji tijekom noći, ali u slučaju kasnog večernjeg obroka, mogu biti prisutni u prvih nekoliko sati nakon lijeganja. Ostali

simptomi bolesti, uz navedene žgaravice, jesu noćni kašalj, bolno gutanje, osjećaj „knadle“, svojom upornošću pojavljivanja zabrinjavaju bolesnike, a dužinom trajanja i smanjuju kvalitetu života. Vrlo su često izvor nervoze, slabije koncentracije, anksioznosti te straha da se radi o nekoj ozbiljnoj bolesti. Kako se kod svih bolesnika žgaravica pojačava uzimanjem hrane, veći dio njih manje jede, posljedično mršave i odaju dojam malignog bolesnika. Promjena stila života i odnosa prema navikama hranjenja jednostavan su način prevencije refluksne bolesti jednjaka kojima si bolesnik samopomaže iako ni za jednu od mjera samopomoći nije sa stopostotnom sigurnošću dokazano da ima i potpuni učinak. Mijenjanje stila života podrazumijeva mijenjanje navika i načina prehrane. Prvenstveno je potrebno smanjiti tjelesnu težinu kod pretih bolesnika jer je veća vjerojatnost da će pretile osobe imati simptome refluksne bolesti jednjaka. Uska odjeća svojim pritiskom i posljedičnim povećanjem intraabdominalnog tlaka ne povoljan je čimbenik te je treba izbjegavati. Spavanje s uzdigutim uzglavljem paradoxalni je savjet jer se zna da su simptomi izraženiji nakon obroka te je ispravnije uputiti bolesnika da nakon obroka barem

3 sata ne legne. Neuzimanje alkoholnih i gaziranih pića te nepušenje također su pozitivnog učinka na smanjenje simptoma. Izražen i neprimjereni fizički napor, lijekovi koji smanjuju tlak u donjem sfinkteru jednjaka ili izravno štetno djeluju na jednjak pojačavaju simptome. Hrana s malo masti, više dnevnih manjih obroka, izbjegavanje hrane koja izaziva žgaravicu (vino, kisela hrana, čokolada, kava, čajevi, rajčica, luk i manje obroke hrane) samo su neke od mjera koje promptno smiruju simptome. Sve navedene mjere svakako i doprinose smanjenom podraživanju jednjaka kiselinom, međutim, rijetko su same po sebi dovoljne. Gotovo je uvijek potrebno primijeniti lijekove bilo iz skupine antacida, blokatora H2 receptora ili inhibitora protonskog pumpa. Kako su mnogi od tih lijekova dostupni u slobodnoj prodaji, potreban je oprez iz razloga što samolječeđenje i nestanak simptoma uz nekontroliranje liječnika mogu previdjeti nastanak komplikacija koje refluksna bolest jednjaka, kao i svaka druga bolest, ima. Savjetovanje s liječnikom u svezi s mjerama samopomoći, uporabe lijekova te potrebne dijagnostičke obrade, neophodno je.

U SPOMEN

Albino Luch

KRINGA Dana 23. ožujka 2013. u obiteljskoj kući u Kringi preminuo je dugogodišnji orguljaš i priznati vjernik Albino Luch. Albino se rodio kao peto dijete od osmoro djece Josipa i Josipe Luch. Na krštenju je dobio ime Albino Marcel. Osnovnu je školu završio u Kringi. Po završetku škole zaposlio se u Pazinu, gdje je radio sve do umirovljenja. Upoznавши sadašnju suprugu Mariju Fabris, oženio se i vjenčao u župnoj crkvi u Kringi 19. veljače 1955. g. S Marijom je imao 4 djece. Odrastao je u obitelji vjernika – glazbenika. I u takvu ozračju već od ranog djetinjstva osjetio je radost glazbe, kojom se kasnije počeo intenzivno baviti. Imajući razumijevanje mjesnih župnika, posebno vlc. Josipa Vidaua, počeo je svirati i pjevati u župnoj crkvi u Kringi. S

glazbom se družio punih 65 godina. Zadnji je nastup imao u veljači ove godine kada je za HTV za dokumentarni film „Portret crkve i mjesta“ otpjevao i odsvirao nekoliko crkvenih i svjetovnih pjesama. Nastojao je prenijeti na mlade naraštaje dah duhovne glazbe. Za primjerni život vjernika i za zalaganje u crkvenom životu i radu Župe primio je crkveno priznanje. Bio je do posljednjeg dana pri svijesti, pripremao se molitvom i sakramentima na susret s raspetim i uskrslim Kristom. Smiren sakramentima umirućih preminuo je 23. ožujka ove godine. Pogreb je nakon sv. mise 25. ožujka 2013. g. predvodio mons. Ivan Milovan, biskup u miru, s mjesnim župnikom i još trima svećenicima, zu veliko mnoštvo vjernika, koji su došli posljednji put pozdraviti svoga „barba Albina.“ Od pokojnika su se oprostili i zahvalili mu za dugotrajan plodan rad u Župi vlc. Stipan Bošnjak, župnik, ispred pjevača oprostila se gospođica Irena Mofardin. Posebno dirljivim riječima

od svoga se *noneta* oprostio unuk Ivan Luch. Pitamo se koji je smisao prolaznog život a? Život i smrt našeg pokojnika daje nam jednostavan, ali dubok odgovor:

Idi svojim putem, s obje noge čvrsto stoj na zemlji, ali s pogledom prema nebu. Radi i budi svjestan da tjeđan ima šest radnih dana i jednu nedjelju. I svaka nedjelja treba ti biti blagdan, praznik – susret s Bogom u zajednici kršćana. Brini se za svagdašnji kruh, ali vodi brigu o životu kruhu koji nam Bog daje u euharistiji. Hodaj zemljom, ali pogledom uperenim prema zvjezdama!

Jože: Kako si pasa tega Vazma, kumpare moj!

Zvane: A ča da ti rečen!? To vrime je vrtoglav... vero se je pomutilo. Spodobi već na božićni štajun nego na vazmeno vrime.

Jože: Friškina drži kako u dugo, a toliki majni daždi ča su pali, tolike majne vode... Još smo tote na dobren pozicijonu. A viš, brižne jude gori po Hrvackoj ča su njin učinile poplave...?

Zvane: Ubrnimo diškorš. Ti moren reći i posvidočiti da san se lipo i ugodno iznenadija kako su na Žminštini, u Vidulinima, na viliju Uličnice paričali feštu, ča bi se reklo – šmotru, 'Istrijanske pinci pod čerepnjon na ugnjišće i vazmeno ručjenje po žminjski'. Ukušajući te gušte i udore ud jedanbot, vrnuja san se u vne dane ditinstva kada su nan matere i none pripravjale jajarice, pince i slatki žuti kruh.

Jože: Dokle mi to povidaš se domišjan da bi nan tac eli did za Veliki petak udila škrgotanice s kojima smo se divertili i škrgotali do mile voje čekajuć da se udvežu zvona za 'gloriju' na Veliku subotu. I svin gušton smo mi, frkalasi i piferini, pičili u kuhana jaja... Ki bi jaje zadija z metalnin šoldon, pobra bi si ga doma. E, to je bila uživancija!

Zvane: Tega je bilo i na toj fešti u Vidulini. Kako i spada i kako je užanca, fešta je počela sviron Mantinjade na roženicah. Bilo

je tisno za prijati sve vne ki su došli na to slavlje vazmenih delicij. Na sve se kraje misilo, dišilo je na umilne udore, a z usnic posvuda brbočkala zvonka i meka čakavskva besida.

Jože: A ja san ti na viliju Malega Vazma potega vaje do Lanišća poli kuma Grge, di je bija koncert starih pučkih crikvenih pisam 'Stala plačuć tužna mati' ča su hi meštreno izveli zbori i pivači iz Žminja, Svetega Petra, z Linara tr domaće pivačice z Lanišća.

Zvane: Bogata je naša baština, ne mojmo puštit da se zatre... A si čuje i štija za Dajlu? Jopet đornali špiće oko tega...

Jože: A ča da ti rečen, čo moj, nego da je sve jopet pošlo u rikverc.

Zvane: Veren da će se najti pravo rišenje. Hvala Bogu da nan je posla papu Franju. Ma jušto je šimpatiko. Kako jedan ud nas. Dragokrvan – bi rekli Rakljanci. Gledajuć ga i slušajuć, kako se spriginja malen čoviku, čutin ga kako našega dobrega starega Franinu iz naroda.

Jože: Jušto tako. Samo da nas još i naši zbereni evroparlamentarci štabelo zasupaju u Jevropi.

Zvane: Ča smo zbrali - zbrali. Po rane broskve!

Jože: Pojmo, pretelo, do naših krstijanki.

Zvane: Dovidova i Bog daj sriću!

SV. POTVRDA

U izdanju nakladnika "Josip Turčinović" d.o.o. Pazin nudimo:
s. Branka Matika: **SV. POTVRDA**
– Priručnik za župnu katehezu, Pazin, 2013.

SV. POTVRDA

Priručnik za župnu katehezu

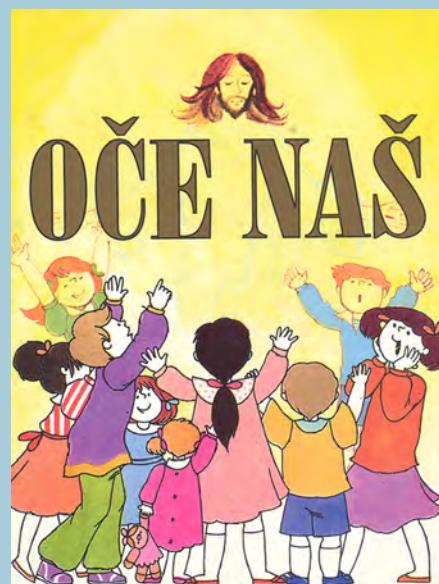
OČE NAŠ (mali molitvenik)

Molitvenik Oče naš namijenjen je djeci – pripravnicima za prvu pričest.

Godina izdanja: Pazin, 2007.; str. 79

Format: 8,5 x 12 cm

Uvez meki

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIC d.o.o., Pazin, narudžbe tel. 052/ 624 342

Prodavaonice:

PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/ 621 082

PULA, Danteov trg 1, tel. 052/ 216 498

Svadbene večere, krštenja, pričesti, krizme...
Za vaš slavljenički dan na raspolaganju vam
je klimatizirana dvorana s mogućnošću
izlaska na terasu i vrhunsku domaću kuhinju
prilagođenu vašim željama.

Tiša d.o.o.

Š. Kurelića, Pazin

tel. (052) 624 219; 624 324

faks (052) 624 384

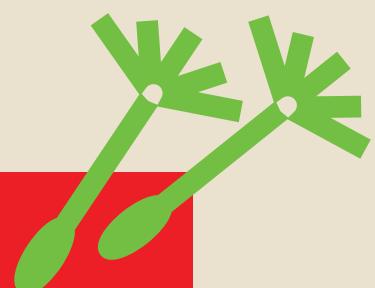
e-mail: tisadoo@inet.hr

hotel lovac

**SRC "Pristav" KRŠAN
27. i 28. 4. 2013.**

Festival delle erbe spontanee
Wild Plant Festival

KRŠAN KRAFIFEST SRC "PRISTAV"

1. svibnja 2013.

